

LAUREA
AMMATTIKORKEAKOULU

Uuden edellä

"Kun avaat lompakon sieltä tulee kärpäsiä vastaan"

- Taloudenhallinta kuntoutusprosessin tukena

Pietiläinen, Reija

2014 Tikkurila

Laurea-ammattikorkeakoulu
Tikkurila

”Kun avaat lompakon, sieltä tulee kärpäsiä vastaan”
- Taloudenhallinta kuntoutusprosessin tukena

Reija Pietiläinen
Rikosseuraamusala
Opinnäytetyö
Kesäkuu, 2014

Reija Pietiläinen

**”Kun avaat lompakon, sieltä tulee kärpäsiä vastaan”
- Taloudenhallinta kuntoutusprosessin tukena**

Vuosi

2014

Sivumäärä

53

Tämän opinnäytetyön tutkimuskysymyksenä on selvittää kuinka Oulunkylän ensikodissa voitaisiin paremmin tukea asiakkaita heidän taloudellisen tilanteen ja elämänhallinnan parantamisessa. Oulunkylän ensikoti on Ensi- ja turvakotienliiton alainen ensikoti, joka on yksi Helsingin ensikoti ry:n ensikodeista. Oulunkylän ensikoti tarjoaa ympärivuorokautista kuntoutusta päihdeongelmallisille vauvaperheille. Oulunkylän ensikodissa yhdistyy lastensuojelutyö ja päihdekuntoutus.

Kvalitatiivisen opinnäytetyön tutkimusaineisto on koottu haastattelemalla seitsemää asiakasta Oulunkylän ensikodissa talvella 2013-2014. Teemahaastatteluista saatua materiaalia on analysoitu teemoitteluun keinoin. Pääteemoja ovat taloudellinen tilanne ja rahankäyttö, varastelu, velat, kulutuskäyttäytyminen ja muutostmotivaatio. Opinnäytetyössä toissijaisena aineistona on neljän toiminnallisen ryhmäkerran aikana tehdyt havainnot. Opinnäytetyössä nousee esille ensikodin asiakkaiden halukkuus vaikuttaa omaan rahatilanteeseensa. Toisaalta esiin tulee myös taloudellisten ongelmien moninaisuus, sekä päihdekäytön ja rikollisuuden vaikutus toisiinsa. Johtopäätöksenä tutkimuskysymykseen: Ensikodissa asiakkaiden taloudellisen tilanteen kehittämistyö toimisi yksilö- tai parikeskusteluina ja lomaketyöskentelyinä, sekä erilaisien teemapäivien muodossa. Opinnäytetyön tuloksena on esitelty konkreettisia ideoita joita työelämä voi hyödyntää asiakkaiden parissa työskennellessään.

Asiasanat: ensikoti, päihdeongelma, elämänhallinta, varastaminen, velkaantuminen, kulutuskäyttäytyminen, muutostmotivaatio

Reija Pietiläinen

**”When you open your wallet, only flies come out.”
- Financial coping in support of rehabilitation process**

Year	2014	Pages	53
------	------	-------	----

The research question of this thesis was how Oulunkylä ensikoti can improve their support towards their clients in financial coping and life management. Oulunkylä ensikoti is under the union of Ensi- ja turvakoti. Ensikoti which is part of the Helsinki Mother and Child Home Association. Oulunkylä ensikoti provides round-the-clock rehabilitation for substance addicted infant families. Oulunkylän ensikoti combines child welfare work and substance rehabilitation.

The research material of study was collected by interviewing seven clients of Oulunkylä ensikoti in winter 2013-2014. The material collected by theme interviews has been analyzed way of theming. The main theses were financial situation and use of money, stealing, debt, spending, and change motivation. The secondary material of this thesis was observations made during functional group activity. In the results of this thesis came up the willingness of the customers to work their own financial situation. On the other hand there came up the complexity of financial problems and the substance use and criminal behavioral linking together. The conclusion to research question: In Ensikoti the development work of financial situation of the clients would work single and pair conversations and form work also through different theme days. In the results of this thesis has been concluded concrete ideas which can be used by work life when working with clients.

Keywords: Mother and Child Home, substance addiction, life management, stealing, incurring a debt, spending behavior, change motivation

Sisällys

Johdanto.....	6
1 Tausta ja toimintaympäristö.....	7
2 Teoreettinen viitekehys ja keskeiset käsitteet.....	7
2.1 Yhteisöhoito.....	8
2.2 Riittävän hyvä vanhemmuus.....	8
2.3 Elämänhallinta.....	9
2.4 Velkaantuminen.....	10
2.5 Varastaminen.....	11
2.6 Säästäminen ja muutosmotivaatio.....	12
3 Tutkimustavoitteet ja tutkimustehtävät.....	13
4 Tutkimusmenetelmät ja opinnäytetyön toteutus.....	13
5 Haastatteluiden tulokset.....	15
5.1 Taloudellinen tilanne ja ostoholismi.....	15
5.2 Velat.....	17
5.3 Varastelu.....	20
5.4 Kulutuskäyttäytyminen.....	23
5.5 Rikoksia, epärehellistä ja rehellistä rahaa.....	25
5.6 Elämäntaparemontti.....	26
5.7 Unelmia ja toimistohommia.....	27
6 Toiminnallisen osuuden tulokset.....	27
6.1 Tausta.....	28
6.2 Toiminnankuvaus.....	28
6.3 Toiminnallisen osuuden tavoitteet.....	29
6.4 Ryhmän toteutus.....	29
6.5 Palautteen merkitys toiminnan kehittämisessä.....	33
6.6 Kehittämisehdotukset.....	34
6.7 Ryhmätoiminnan arviointi.....	34
7 Johtopäätökset.....	35
8 Työn merkitys työelämän kannalta.....	35
9 Pohdinta.....	36
9.1 Oman ammatillisen toiminnan reflektointi.....	36
9.2 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus.....	37
Lähteet.....	39
Liitteet.....	40

Johdanto

”Kun avaat lompakon, sieltä tulee kärpäsiä vastaan” totesi eräs Oulunkylän ensikodin asiakas haastattelussa kertoessaan taloudentilanteestaan. Opinnäytetyön tavoitteena oli kuntoutuksen työmenetelmien kehittäminen asiakkaiden taloudenhallinnan tukemiseksi. Haastatteluiden tavoitteena oli saada käsitys Oulunkylän ensikodin asiakkaiden taloudelliseen tilanteeseen vaikuttavista tekijöistä ja ohjauksen tarpeesta taloudenhallinnan saralla. Saadun tiedon pohjalta voitaisiin kuntoutuksen työmenetelmiä kehittää. Toiminnallisen osuuden tavoitteena oli asiakkaan arjen- ja elämänhallinnan parantaminen sekä asiakkaan voimaannuttaminen onnistumisten kautta. Tavoitteena oli myös pilotoida ryhmää, jonka tarkoituksena on tukea taloudellisen rahankäytön oppimista. Pilotoinnilla saataisiin käsitys, kannattaisiko ryhmämuotoista toimintaa taloudellisen rahankäytön saralla jatkaa tulevaisuudessa.

Oulunkylän ensikodissa olen työskennellyt keikkatyöntekijänä ja eripituisissa sijaisuuksissa neljän vuoden ajan. Paikka ja asiakaskunta olivat minulle entuudestaan tuttuja. Tämän aiheen valitsin opinnäytetyökseksi, koska aihe kiinnosti minua itseäni ja koin, että asiakkaiden taloudentilanteeseen ei ollut kiinnitetty tarpeeksi huomiota. Opinnäytetyöni pohjautuu vanhasta työelämän tarpeisiin. Asiakkaiden taloudellisen tilanteen parantuminen tukisi kuntoutusta. Aiemmin oppimaani pystyin hyödyntämään opinnäytetyötä tehdessäni. Opinnäytetyöni avulla voin jakaa kokemuksiani ja oppimaani tietoa myös muille alan ammattilaisille. Opinnäytetyössäni haavoittuvan ryhmän ääni tulee kuuluviin.

Opinnäytetyöni on toimintatutkimus, jossa yhdistyy haastattelut ja toiminnallinen osuus. Opinnäytetyöhöni haastattelin seitsemää ensikodin asiakasta heidän taloudentilanteesta, rahankäytöstä, veloista, varastelusta ja kulutuskäyttäytymisestä. Osana opinnäytetyötäni ohjasin Oulunkylän ensikodin asiakkaille itse ideoimaani ryhmää. Opinnäytetyössäni analysoin haastatteluista saamaani aineistoa teemoittelun keinoin ja kerron ryhmätoiminnan toteutuksesta.

Opinnäytetyössäni annan asiakkaiden taloudenhallinnan tukemiseksi kehittämissuhteita, joita työelämässä voitaisiin jatkossa hyödyntää. Haastatteluissa nousi esiin monia hyviä teemoja, joiden käsittelyä työntekijät voisivat myöhemmin jatkaa Oulunkylän ensikodissa ryhmässä, yksilötyönä tai teemapäivinä. Aineistosta tuli esille, että asiakasryhmää voisi palvella paremmin oman työntekijän kanssa käytävät keskustelut ja lomaketyöskentely, kuin ryhmätoiminta. Jatkossa voisi fokusoida enemmän yksilötyöhön ja teemapäiviin.

1 Tausta ja toimintaympäristö

Oulunkylän ensikoti on Ensi- ja turvakotienliiton alainen ensikoti, joka on yksi Helsingin ensikoti ry:n ensikodeista. Oulunkylän ensikodissa on viisi paikkaa päihdeongelmallisille vauvaperheille. (Helsingin ensikoti ry.) Ensikoti antaa ympärivuorokautista kuntoutusta vauvaperheille. Kuntoutus on tarkoitettu perheille, jotka tarvitsevat paljon tukea vanhemmuudessa ja elämänhallinnassa. Vauvan tarpeiden huomioiminen on hoidossa merkittävässä roolissa. Päihdeongelman perheen kuntoutuksessa yhdistyy lastensuojelutyö ja päihdekuntoutus. Päihderiippuvainen nainen voi tulla ensikotiin jo raskausaikana. Asiakkaan käyttämänä päihteenä voi olla alkoholi, huumeet tai lääkkeet. Hoitoon hakeutuva saa olla korvaushoidossa, jota jatketaan myös kuntoutuksen aikana (Päihteitä käyttävien perheiden ensikotipalvelut). Oulunkylän ensikodissa voi olla siihen saakka kunnes lapsi on noin vuoden vanha. Kuntoutuksen tavoitteena on vauvan kehityksen turvaaminen, arjen hallinta ja riittävän hyvä vanhemmuus. Lapsen hyvinvointi on ensikotikuntoutuksessa erityisen tärkeää. Kuntoutuksen tavoitteena on perheen kotiutuminen ensikodilta siten, että vauvan elämä jatkuu kotona vanhemman tai vanhempien hyvässä hoidossa. (Ympärivuorokautiset palvelut.)

Oulunkylän ensikodissa perheillä on oma lähityöntekijäpari, joista toinen on lapsen ja toinen aikuisen työntekijä. Kuntoutusjaksolla tuetaan lapsen ja vanhemman välistä vuorovaikutusta, tehdään vauvalähtöistä työtä ja hoidetaan päihdekuntoutusta. Kuntoutuksen aikana ollaan yhteistyössä perheen lastensuojelun ja muun verkoston, kuten vauvan sukulaisten ja päihdehoitoklinikan kanssa. (Päihteitä käyttävien perheiden ensikotipalvelut.)

Taloudenhallinta kuuluu ensikodissa osaksi kuntoutusprosessia. Perheen olisi hyvä saada selvitettyä kuntoutuksen aikana raha-asioitaan, jotta kuntoutuksen jälkeen elämä kotona voisi olla helpompaa, kun ei tarvitsisi murehtia jatkuvasti kuinka taloudellisesti pärjää. Ensikodissa kannustetaan ja tuetaan asiakkaita velkojen selvittelyssä, sekä tukien hakemisessa. Ensikodissa ollessa asiakkailla on myös hyvä tilanne saada rahaa säästöön kun itse maksettavat arjenkulut ovat vähäiset.

2 Teoreettinen viitekehys ja keskeiset käsitteet

Taloudellista selviytymistä on aiemmin tutkittu monesta eri näkökulmasta. Aihe on melko laaja ja mahdollisuuksia asian tarkasteluun löytyy runsaasti. Jottei opinnäytetyöstäni tulisi liian laaja, rajasin opinnäytetyöni Oulunkylän ensikodin kannalta keskeisimpiin teemoihin, jotka nousivat esiin haastatteluista ja ensikotikuntoutuksen keskiöstä. Tässä luvussa keskityn seuraaviin käsitteisiin: yhteisöhoito, riittävän hyvä vanhemmuus, elämänhallinta, velkaantuminen, varastaminen, säästäminen ja muutostemplaatio.

2.1 Yhteisöhoito

Oulunkylän ensikodissa on käytössä yksilön huomioon ottava yhteisöhoito. Yhteisökuntoutukseen kuuluvat erilaiset ryhmät ja arjetoimet, kuten siivous ja ruoanlaitto. (Päihteitä käyttävien perheiden ensikotipalvelut.) Yhteisöhoito on ensikotihoidon perusta, tämä näkyy opinnäytetyössäni muun muassa siten, että ryhmissä kaikki saivat antaa oman panoksensa jakamalla kokemuksiaan ja ottamalla vastaan vinkkejä muilta samanlaisessa tilanteessa olevilta asiakkailta. Yhteisöhoitossa työntekijät kuuntelevat asiakkaiden toiveita ryhmiä suunnitellessaan, kuten itsekin tein. Päätöksiä tehdään Oulunkylän ensikodissa paljon yhteisössä, mutta merkittävimmistä linjauksista päättävät työntekijät.

Yhteisöhoito on koko yhteisön tiedostamaa käyttäytymistä hoidollisten päämäärien saavuttamiseksi muun muassa arjen askareissa, ryhmissä ja yhteisessä ajanvietossa. Asiakkaat tuovat yhteisöön negatiiviset ja positiiviset kokemuksensa. Usein asiakkailla on mutkikas elämäntilanne hoitoon tullessaan. Kuntoutuksen aikana opetellaan käsittelemään ristiriitatilanteita, antamaan positiivista palautetta ja jakamaan vastuuta. (Holopainen 1998: 67-68.)

Yhteisöhoitolla hoidetaan päihdeongelmaa ja pyritään uuteen elämäntapaan, joka on rehellinen, avoin, oikeudenmukainen, sekä tasaisesti valtaa ja vastuuta samassa paketissa. Kaikki asiakkaat ovat päihdeongelmaisia, eikä heitä luokitella käytetyn päihteen mukaan. Kaikkia asiakkaita kohdellaan yhdenvertaisesti. Ongelmia ei tarvitse salata, asiakkaat ovat tukena toisilleen. Oikeudenmukaisuuden ja samanarvoisuuden periaatteesta huolimatta yhteisössä huomioidaan asiakkaan elämänvaihe. Uusilta asiakkailta ei edellytetä yhtä paljon kuin kuntoutuksen loppuvaiheessa olevalta. (Holopainen 1998: 73-75.)

2.2 Riittävän hyvä vanhemmuus

Oulunkylän ensikodissa on tehty linjauksia siitä mitä on riittävän hyvä vanhemmuus. Suurimmalla osalla asiakkaista on mahdollisuudet riittävän hyvään vanhemmuuteen. Asiakkaat tarvitsevat tukea ja rohkaisua, jotta he voivat kasvaa vastuullisiksi vanhemmiksi. Äidin menneisyys voi näkyä ongelmina vauvan hoidossa. Äidillä on voinut jäädä oma lapsuus kokematta vanhempien päihde-ongelman vuoksi, eikä äiti tällöin osaa vastata vauvansa tarpeisiin. Lapsen perushoito, kaupassakäynti, asunto- ja raha-asiat kuuluvat riittävän hyvään vanhemmuuteen. Lapsen tarpeiden tulee aina olla etusijalla. Vauvan kanssa tulisi olla vuorovaikutuksessa esimerkiksi juttelemalla kasvotusten. Päihdemaailman ulkopuoliset ihmissuhteet ovat hyväksi äidille ja lapselle. (Holopainen 1998: 102-103.)

2.3 Elämänhallinta

Elämänhallintaan on olemassa monia erilaisia teorioita. Pääajatuksena on, että psykologisesti terve ihminen pystyy kontrolloimaan ja hallitsemaan omaa elämäänsä. Hän tietää kuka ja mikä on, sekä tuntee omat vahvuudet ja heikot kohtansa. Hyvä itsetuntemus on tärkeää elämänhallinnan kannalta. Itseltään ei pidä vaatia liikoja. (Heikkonen & Välikangas 2011: 5-6.)

Elämänhallinta voidaan jakaa ulkoiseen ja sisäiseen elämänhallintaan. Ulkoista elämänhallintaa on muun muassa raha- ja asuntoasioiden hoitaminen yksilön tarpeiden ja tavoitteiden mukaisesti. Sisäistä elämänhallintaa on tunteiden, mielikuvien ja havaintojen käsittelemisen avulla, pyrkiminen selviytymään haasteellisista ja ahdistavista tilanteista. Elämänhallinta on hyvinvointiin tähtäävää toimintaa. Ongelmatilanteet tulisi nähdä osana elämää ja ymmärtää että niistä voidaan myös selvitä. (Kangasaho 2013: 10-11.) Oulunkylän ensikodissa työskennellessäni olen havainnoinut, että sekä ulkoista että sisäistä elämänhallintaa tuetaan asiakkaiden arjessa. Asiakkaita kannustetaan asunnonhakuun ja velkojen selvittämiseen. Heitä autetaan erilaisten tukien hakemisessa. Asiakkaiden välisiä ristiriitatilanteita selvitetään puhumalla yhteisössä. Asiakkaat saavat kertoa työntekijöille ahdistuksestaan ja kuntoutuksen aikana esiin nousevista ongelmista. Yhteisissä tiloissa tapahtuvat rajummat tunteenpurkaukset käsitellään aina puhumalla yhteisössä.

Tilannesidonnaista elämänhallintaa voi olla se millaiseksi yksilö kokee oman elämänhallittavuutensa. Elämänhallinta voi olla kulttuurisidonnaista, jolloin eri kulttuureissa elämänhallinta määritellään omalla tavalla. Tunteeseen siitä kuinka kokee hallitsevansa omaa elämäänsä voi vaikuttaa esimerkiksi käytettävissä olevan rahan ja vapaa-ajan määrä. Länsimaissa menestystä pidetään korkeassa arvossa. Elämänhallinnan tunne on subjektiivista. Henkilö voi kokea hallitsevansa omaa elämäänsä, vaikka yhteiskunnan mielestä hän olisi menettänyt kontrollin. (Heikkonen & Välikangas 2011: 18-19.) Yhteiskunnan taholta voitaisiin katsoa ensikodin asiakaina olevien päihdekuntoutujien menettäneen elämänhallintansa käyttäessään päihteitä. Silti päihteiden käyttäjät ovat voineet kokea hallitsevansa omaa elämäänsä, ainakin joiltain osin. Kuntoutumisen myötä tunne oman elämän hallittavuudesta kasvaa. Taloudellisen tilanteen vakauttaminen vaikuttaa elämänhallinnan tunteeseen ja parantaa mahdollisuuksia jatkaa tasapainoisempaa perhe-elämää kuntoutuksen jälkeen.

Elämänhallinnan tunne ei pohjaudu pelkästään ulkoihin puitteisiin kuten toimeentuloon. Elämänhallinnan tunteeseen vaikuttaa onnistuminen ihmissuhteissa. Sama henkilö voi kokea ajoittain pärjäävänsä hyvin elämässä, kun taas toisinaan voi tuntua että kaikki asiat elämässä ovat huonosti. (Heikkonen & Välikangas 2011: 20.)

2.4 Velkaantuminen

Stakesin tutkimuksen mukaan ylivelkaantumista voidaan tarkastella juridiikan tai kotitalouksien näkövinkkelistä. Kotitalouden kannalta tarkasteltaessa talous on ylivelkainen, mikäli perheenjäsenet eivät pysty maksamaan velkojaan omista tuloistaan. Suomalaisten ylivelkaantuminen on havaittavissa velkaneuvonnassa asiakasmäärän kasvuna. Laki yksityishenkilön velkajärjestelystä astui voimaan vuonna 1993. Merkittävä osa velkaneuvojien työajasta menee talousneuvontaan ja sovintoratkaisujen neuvottelemiseen. (Saarinen 2001: 20-21.)

2000-luvun alussa joka kymmenellä nuorella oli merkintä luottotiedoissaan. Ensimmäisistä luottohäiriömerkinnöistä 40 % annettiin alle 30-vuotiaille. (Saarinen 2001: 22.) Luottotietoihin tullut maksuhäiriömerkintä estää muun muassa opintolainan saamisen, hankaloittaa vapailta markkinoilta vuokra-asunnon saantia ja voi vaikeuttaa myös työpaikan löytämistä. Nuoret ovat tottuneita kuluttamiseen, mainonta ja tavarapaljous ovat heille arkipäivää. Velkaantumisen syynä on kulutuskäyttäytyminen. Nuoret eivät välitä onko heillä rahaa, he kuluttavat joka tapauksessa. (Saarinen 2001: 28, 37.)

Nuoret saattavat tiukan paikan tullen turvautua rahan lainaamiseen tutuiltaan. Lainaaminen tuttavilta on ollut velkaantuneilla suosittu tapa yrittää selvittää ongelmista. Henkistä painetta tämä aiheuttaa, etenkin jos lainaajallakin on huono taloudellinen tilanne. Olisi erittäin tärkeää hakea apua velkakierteeseen ajoissa, ennen kuin ongelmat syvenevät liikaa. Avun hakeminen taloudellisiin ongelmiin on usein vaikeaa. Monille taloudellisesti tiukassa tilanteessa oleville oman koko totuuden kertominen tuntuu liian hankalalta. (Saarinen 2001: 50-51.)

2000-luvun alussa velkaongelmien syynä suurimmassa osassa tapauksista oli puhelinlaskut ja/tai ostokset rahoitusyhtiöiden luotollisille tileille. Nuoret eivät tiedä mistä he voisivat saada apua. Velkaneuvontaan hakeudutaan usein vasta kun ongelma on jo päässyt liian isoksi. Velkaneuvojien työ on ollut onnistunutta nuorten taloudellisen tilanteen selvittämisessä. (Saarinen 2001: 22-23.)

Velkojen kanssa kamppailevien ihmisten auttamiseksi on kehitetty tuki- ja auttamisjärjestelmiä. Velkaongelmien hallintamenetelmät ovat kuitenkin hyvin monimutkaisia. Moni velkaantunut ei tiedä mistä ja miten apua hakea, tai ei halua hakea apua ollenkaan. Nykyisiä velkaturvajärjestelmiä ovat talous- ja velkaneuvonta, sosiaalinen luotto, lakisääteinen velkajärjestely ja kolmannen sektorin toimijat. (Näkki 2006: 47.)

Ensikodin asiakkaita kannustetaan hoidon aikana velkojen selvittelyyn. Asunnottomien asiakkaiden pitää saada selvitettyä hoidon aikana mahdolliset vuokravelkansa. Vuokravelat estävät tai ainakin hankaloittavat asunnon saantia, jonka vuoksi asiakkaan on hankala päästä

elämässään eteenpäin. Myös muiltakin osin rahatilanteen kartoitus kuuluu osana kuntoutukseen.

2.5 Varastaminen

Suurin osa ensikodin asiakkaista on menneisyydessään varastellut. Elämänhallintaa parantaa varastamisesta poisoppiminen, silloin myös uusintarikollisuuden riski pienenee. Asiakkailta oli aiemmin mennyt suuria summia rahaa päihteisiin, jolloin rahaa oli päädytty hankkimaan luvattomin keinoin. Päihteiden käytön lopetettua asiakkailla oli mahdollisuudet selvittää elämästä omilla rahoillaan, ilman varastelua tai muita laittomuuksia. Rikoslain reunaehdot luovat selkeät rajat siitä mitä varastaminen on ja mitä siitä voi seurata. Alla olevia seikkoja toin myös esiin ryhmässä kun käsitteimme varastamista.

Rikoslaki luku 28 1 § Varkaus: ”Joka anastaa toisen hallusta irtainta omaisuutta, on tuomittava varkaudesta sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi kuudeksi kuukaudeksi. Yritys on rangaistava.” (Laki varkaudesta, kavalluksesta ja luvattomasta käytöstä.)

Rikoslaki luku 28 2 § Törkeä varkaus: ”Jos varkaudessa

- 1) anastamisen kohteena on erittäin arvokas omaisuus,
 - 2) anastamisella aiheutetaan rikoksen uhrille tämän olot huomioon ottaen erityisen tuntuva vahinko,
 - 3) rikoksenteijä käyttää hyväkseen rikoksen uhrin avutonta tai hädänalaista tilaa,
 - 4) rikoksenteijä tai osallinen varustautuu teon toteuttamista varten ampuma-aseella, räjähdysaineella taikka muulla näiden kaltaisella vaarallisella välineellä tai
 - 5) rikoksenteijä murtautuu asuttuun asuntoon
- ja varkaus on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksenteijä on tuomittava törkeästä varkaudesta vankeuteen vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi. Yritys on rangaistava.” (Laki varkaudesta, kavalluksesta ja luvattomasta käytöstä.)

Rikoslaki luku 28 3 § ”Näpistys

Jos varkaus, huomioon ottaen anastetun omaisuuden arvo tai muut rikokseen liittyvät seikat, on kokonaisuutena arvostellen vähäinen, rikoksenteijä on tuomittava näpistyksestä sakkoon. Yritys on rangaistava.” (Laki varkaudesta, kavalluksesta ja luvattomasta käytöstä.)

Ensikodin asiakkaista suurin osa on joskus varastanut. Useilla asiakkailla voi olla vankila tuomioita takana ja joillain voi olla myös tulossa mahdollisia tuomioita rikoksista, joita on tehnyt päihteidenkäyttö aikana. Koin tärkeäksi katsoa mitä lakipykälät varastamisesta sanovat.

2.6 Säästäminen ja muutostmotivaatio

Stakesin tekemän tutkimuksen mukaan rahaa säästettiin tiukassa tilanteessa päivittäisistä menoista, kuten ruoasta. Kulutustottumusten muuttaminen elämäntilanteen mukaan voi olla hankalaa, ilman tarkkaan laadittua suunnitelmaa. (Saarinen 2001: 50.)

Säästää voi monin eri tavoin. Tavaroiden, vaatteiden ja kodinkoneiden kunnossapito sekä huolellinen käyttö, pidentää niiden käyttöikää (Vilenius 2008: 66-67). Päivittäisessä elämässä on paljon säästämisen paikkoja, tinkimättä juurikaan elintasosta. Jättämällä päivittäisen iltapäivälehdteen ostamatta voi säästää noin tuhat euroa vuodessa. Aikakauslehdet voi vaihtaa kirjaston kirjoihin. Harjoituksen avulla ruoan valmistus perusraaka-aineista onnistuu melkein yhtä nopeasti kuin eineksienkin valmistaminen. Kotiruokien valmistaminen säästää rahaa. (Vilenius 2008: 107-110.) Oulunkylän ensikodissa asiakkaat laittavat ruokaa koko yhteisölle omilla ruokavuoroillaan. Asiakkaita tarvittaessa neuvotaan ja autetaan ruoanlaitossa. Asiakkaat oppivat hoidon aikana tekemään monipuolisesti erilaisia kotiruokia.

Säästämissyistä wc-pöntön desinfiointiaineet ja vessan raikastimet voi jättää kauppaan. Pyykit kannattaa lajitella ja pestä koneet täysinä, pyykinpesuainetta ei myöskään kannata laittaa liikaa. (Vilenius 2008: 117-118.) Tavaroiden kierrätys kavereiden ja sukulaisten kesken kannattaa. Se mihin itse olet kyllästynyt voi toisen mielestä olla juuri heille sopivaa. Palveluita voi vaihtaa kuten siivousta, leivontaa ja lastenhoitoa. Lastenhoitokuluissa voi säästää hoitamalla tuttavien kanssa vuorotellen lapsia. Näin välttyy kalliin hoitajan palkkaamiselta ja lapset saavat leikkiseuraa toisistaan.

Muotostmotivaatio tarkoittaa ihmisen sisäistä halua muuttaa omaa toimintaansa. Ensikodin asiakkailla, jotka ovat vapaaehtoisesti hakeutuneet kuntoutukseen, on ollut jo kuntoutukseen tullessaan jonkinlainen motivaatio muuttaa elämäänsä. Oman kokemuksen mukaan motivaation määrä voi vaihdella kuntoutuksen eri vaiheissa tai jopa päivästä riippuen.

Henkilön motivaatio muutettavaa asiaa kohtaan vaikuttaa hänen tekemiin valintoihin eri käyttäytymis- ja toimintavaihtoehtojen välillä. Motivaatio saa aikaan toiminnan, ylläpitää ja ohjaa sitä. Mikäli motivaatiota ei ole, jää asia usein tekemättä. (Ruumensaari 2012: 16.) Ensikodin asiakkailla motivaationa kuntoutukseen hakeutumiseen voi esimerkiksi olla raskausaikana vauvan terveyden vaarantamisen välttäminen tai se, että saa viettää aikaa oman jo syntyneen lapsen kanssa. Jälkimmäisessä tapauksessa motivaatio voi tulla ulkoapäin, eli tässä tapauksessa lastensuojelun kautta.

Ulkoinen motivaatio ikään kuin pakottaa henkilön toimimaan tietynlaisella tavalla, ilman vaihtoehtoja. Ihmisen ulkopuolelta tuleva motivaatio ei ole kauas kantoista. Pysyvää muutosta

aikaan saadakseen tulisi muutettava asia kokea henkilökohtaisesti merkittäväksi. Ulkoinen motivaatio voi myös muuttua sisäiseksi motivaatioksi, jos henkilöllä itsellään herää kiinnostus muutokseen ja hän kokee olevansa mukana muutoksessa omasta halustaan. Motivaatio voi vaihdella päivästä tai viikosta toiseen. Motivaatio voi koostua sisäisistä muutoshaluista, ulkoisista paineista ja tavoitteista. Ilman motivaatiota ei voi tapahtua muutosta. (Ruumensaari 2012: 18-20.)

3 Tutkimustavoitteet ja tutkimustehtävät

Opinnäytetyön ensisijaisena tarkoituksena oli kuntoutuksen työmenetelmien kehittäminen asiakkaiden taloudenhallinnan tukemiseksi. Toissijaisena tarkoituksena oli saada käsitys Oulunkylän ensikodin asiakkaiden taloudelliseen tilanteeseen vaikuttavista tekijöistä ja ohjauksen tarpeesta taloudenhallinnan saralla. Saadun tiedon pohjalta voitaisiin kuntoutuksen työmenetelmiä kehittää.

Opinnäytetyön toiminnallisen osuuden tavoitteena oli asiakkaan arjen- ja elämänhallinnan parantaminen sekä asiakkaan voimaannuttaminen onnistumisten kautta. Toiminnallisen osuuden tavoitteena oli pilotoida ryhmää, jonka tarkoituksena on tukea taloudellisen rahankäytön oppimista. Pilotoinnilla saataisiin käsitys, kannattaisiko ryhmämuotoista toimintaa taloudellisen rahankäytön saralla tulevaisuudessa jatkaa Oulunkylän ensikodissa.

4 Tutkimusmenetelmät ja opinnäytetyön toteutus

Tutkimukseni on kvalitatiivinen. Kvalitatiivisessa eli laadullisessa tutkimuksessa ihmistä pitäisi tarkastella kokonaisuutena. Kokonaisuuden hahmottamisen ja asiayhteyden tarkastelun vuoksi laadullisten tutkimusten aineistot ovat melko vähäisiä. Liian ison aineiston haaliminen johtaa aineiston analysoinnin ja tulkinnan vaikeaan hallittavuuteen. Laadullisessa tutkimuksessa pyritään tulkitsemaan ja ymmärtämään aineistoa ja saamaan se käsitteellisemmälle tasolle. (Ronkainen ym. 2011: 83.) Opinnäytetyöni pääaineistona ovat haastattelut. Haastattelut olen toteuttanut teemahaastatteluin. Valmiiksi olin miettinyt aiheeseen sopivat teemat. Teemoja oli viisi, jotka olivat taloudellinen tilanne ja rahankäyttö, varastelu, velat, säästäminen ja muutosmotivaatio. Teemoista haastateltava sai kertoa vapaamuotoisesti ja missä järjestyksessä tahansa.

Teemahaastattelussa eli puolistrukturoidussa haastattelussa on haastattelijalla etukäteen valinnut tärkeimmät teemat ja niiden ympärille tarkentavat kysymykset, joiden pohjalta haastattelu etenee. Tutkimuksesta riippuu kuinka yhdenmukaisesti haastattelut etenevät. Haastatte-

lut voivat olla hyvin vapaamuotoisia tai jopa sanamuodoiltaan yhdenmukaisia. Teemahaastattelussa yritetään löytää vastauksia tutkimustehtävän, tutkimuksen tarkoituksen ja ongelmanasettelun mukaan. (Tuomi & Sarajärvi 2012: 75.) Haastatteluissa käytin etukäteen suunnitellun teemalistan tukena haastattelurunkoa. Tarkentavia kysymyksiä oli esimerkiksi: Millainen taloudellinen tilanteesi on juuri nyt? Mitä olisit valmis tekemään oman rahatilanteesi parantamiseksi? Mitkä ovat suurimpia haasteita taloudellisen selviytymisesi kannalta? Opinnäytetyön liitteenä on teemalista ja tarkentavat kysymykset. Tarkentavia kysymyksiä esitin, mikäli haastateltavalta jäi jokin tärkeä teemaan liittyvä asia mainitsematta. Jokaisen haastateltavan kohdalla kysyin tarkentavia kysymyksiä. Pohjatietoina kysyin kaikilta haastateltavilta heidän ensikotikuntoutuksestaan, päihdehistoriasta ja aiemmista päihdekuntoutuksista. Ennalta suunnittelemani tarkentavia kysymyksiä ja haastattelun aikana mieleeni tulleita kysymyksiä kysyin tarvittaessa haastattelun aikana. Lisäksi opinnäytetyössäni hyödynsin toiminnallisen ryhmän aikana tekemiäni havaintoja, sekä ensikodissa työkokemukseni myötä tullutta tietoa.

Tutkimusaineistot jaetaan tutkimuksen synnyttämiin aineistoihin ja luonnollisiin aineistoihin. Tutkimusta varten olemassa olevia aineistoja ovat esimerkiksi haastattelut, kyselyt ja tutkimuksen vuoksi muodostetussa tilanteessa kerätyt aineistot. Luonnollisia aineistoja ovat sellaiset aineistot, jotka olisivat olemassa ilman tutkimustakin. Tällaisia aineistoja ovat muun muassa internetsivustot, mielipideosastot, sanomalehdet, dokumentit ja suomalaiset popmusiikin sanoitukset. (Ronkainen ym. 2011: 108.) Opinnäytetyössäni hyödynsin pääasiassa tutkimuksen synnyttämiä aineistoja: haastatteluaineistoa ja ryhmätoiminnan aikana tekemiäni havaintoja. Luonnollisista aineistoista käytin tutkimuksessani internetsivustoja ja kirjallisuutta.

Haastateltavakseni kysyin kaikkia haastatteluhetkellä Oulunkylän ensikodissa asiakkaana olleita henkilöitä. Seitsemän asiakkaista oli halukkaita osallistumaan haastatteluun. Haastatteluihin sain heiltä etukäteen kirjallisen luvan. Kaikki yksilöhaastattelut tein Oulunkylän ensikodin tiloissa. Haastattelut toteutin 23.10.2013-1.1.2014 välisenä aikana. Haastattelut nauhoitin digitaaliselle tallentimelle. Yhdessä haastattelussa oli mukana tulkki. Haastattelut kestivät 33 min - 1h 28min.

Nauhoitettujen haastatteluiden kirjoittamista tekstiksi kutsutaan litteroimiseksi. Litterointia aloittaessa täytyy tehdä päätös siitä miten tarkasti litterointi tehdään. Käytettävä tapa riippuu siitä millaista litterointitarkkuutta analyysin teko vaatii ja aikooko tutkija käyttää vuorovaikutuksen piirteitä tulkitessaan haastatteluja. Puheen ja yksinkertaisten vuorovaikutuksen piirteiden litteraatio on riittävä, jos analyysi tapahtuu luokittelemalla, teemoittelemalla tai ilmauksia kategorioimalla. (Ronkainen ym. 2011: 119.) Itselläni oli tiedossa että aion analysoida teemoittelun avulla, jonka vuoksi kovin tarkkaa litterointia ei haastatteluni vaatinut.

Litteroin haastattelut tekstinkäsittelyohjelmaan sanatarkasti ja merkitsin selkeät muutokset haastateltavan puheessa kuten naurahdukset. Litteroitua tekstiä tuli 80 sivua.

Ennen ryhmän aloittamista ja ryhmän alkutaipaleella tehdyt ensimmäiset haastattelut tukivat ryhmätoiminnan suunnittelua. Haastatteleamalla sain tietoa muun muassa asiakkaiden varastelukäyttäytymisestä ennen ja nykypäivänä, tämän hetkisestä rahankäytöstä, taloudelliseen rahankäyttöön liittyvistä ongelmista ja henkilön motivaatiosta muuttaa omaa kulutuskäyttäytymistään. Haastatteluiden avulla sain paremman kokonais käsityksen asiakaskunnan tarpeista ryhmän suhteen. Haastatteluissa saamaani tietoa hyödynsin suunnitellessani ryhmälle aiheita ja myöhemmin ensikodille kehittämisehdotuksia. Opinnäytetyöhöni kuuluneen toiminnallisen osuuden toteutusta kuvaan tarkemmin tuonnempana. Opinnäytetyöprosessin aikana olen kerännyt kirjallista materiaalia opinnäytetyöni tueksi.

5 Haastatteluiden tulokset

Tässä osiossa analysoin teemoittelun keinoin haastatteluista saamaani materiaalia. Litteroimani tekstit jaoin ryhmiin teemoittelun mukaisesti. Teemoittelun jälkeen jatkoin aineiston analyysiä ryhmittelemällä sisältöä yläkäsitteisiin. Alkuperäisten teemojen lisäksi myös muutamat muutkin asiakokonaisuudet toistuivat aineistossa. Analysoitavia teemoja oli lopulta taloudellinen tilanne ja rahankäyttö, varastelu, velat, kulutuskäyttäytyminen, muutosmotivaatio, rikollisuus, kuntoutus sekä tulevaisuuden haaveet.

Teemoittelussa voi tutkimusaineistosta poimia tutkimusongelmaan liittyviä teemoja. Teemoittelulla voidaan vertailla valittujen aiheiden esiintymistä aineistossa. Tärkeintä on pyrkiä löytämään tutkimuksen kannalta kaikista merkittävimmät aihealueet. Teemoittelun tarkoitus ei ole olla kokoelma peräkkäin laitettuja sitaatteja. Sitaattien mielenkiintoisuudesta huolimatta, pelkillä sitaateilla ei saada aikaan syvää analyysia ja johtopäätöksiä. Onnistuneessa teemoittelussa teoria ja empiria kulkevat limittäin. Sitaatit voivat tällöin toimia aineistoa kuvaavina esimerkkeinä. (Eskola & Suoranta 2003: 174-175.) Teoriaosuuden olen opinnäytetyössäni esitellyt kohdassa keskeiset käsitteet. Seuraavissa alaluvuissa paneudun analysoimaan haastatteluaineistoa.

5.1 Taloudellinen tilanne ja ostoholismi

Haastattelemistani asiakkaista muutama koki oman rahatilanteensa hyvänä, he olivat olleet pitkään kuntoutuksessa. He olivat jopa pystyneet säästämään kuntoutuksessa olo aikanaan rahaa. Suurin osa haastattelemistani henkilöistä koki rahatilanteensa heikoksi. Haastattelemani henkilöt elivät suurimmaksi osaksi erilaisten tukien varassa. Perheet saivat oman kerto-

mansa mukaan rahaa kuukaudessa noin 600-1500 euroa. Vaihtelu oli aika suurta, toki eroa tuloihin tuo, onko äiti yksinhuoltaja vai koostuuko rahatilanne molempien vanhempien tuloista. Ensikodin asiakkaat käyttivät kertomansa mukaan rahaa vaippoihin, tupakkaan, hygieniatuotteisiin, lasten vaatteisiin, leluihin, lääkkeisiin ja muihin lapsen tarvikkeisiin, sekä laskeihin, herkkuihin, aikuisten vaatteisiin, kynsilakkoihin ja bensiiniin. Haastattelemistani asiakkaista kukaan ei kertonut käyttävänsä rahaa ruokaan, asiakkaat saavat syödä ilmaiseksi ensikodilla. Muutamalla haastatellulla meni rahaa bensaan, muita matkakuluja eivät haastattelemani henkilöt maininneet.

”Ei meillä mee rahaa ku vaippoihin ja omiin tupakoihin. Rahankäyttö on tosiaan sitä että me käytetään rahaa siihen mitä me tarvitaan ja muuten me pyritään säästämään tulevaisuutta varten.” H1

Kysyin haastattelemiltani henkilöiltä kuinka heidän rahatilanteensa on muuttunut siitä ajasta kun he käyttivät päihteitä. Muutama kertoi että nyt jää enemmän käyttörahaa, kun aiemmin kaikki rahat olivat menneet huumeisiin. Päihteidenkäyttöaikana heillä oli mennyt rahaa päihteisiin viidestäkymmenestä eurosta tuhanteen euroon päivässä. Suurin osa koki että rahatilanne oli mennyt huonompaan suuntaan viime aikoina. Moni asiakkaista oli aiemmin ollut työelämässä. Tällä hetkellä suurin osa haastattelemistani ei ollut töissä kuntoutuksen ja/tai lapsen syntymän vuoksi. Osa koki rahatilanteensa huonontuneen, koska ei enää myynyt huumeita tai varastettua tavaraa.

”Se on hyvä nyt jälki viisastella paljon tienasin puolessatoista vuodessa, jos mä oon tonnin päivässä tienannut. Kyllähän se tekis varmaan 500 000, 3 miljoonaa vanhaa mummon markkaa. Että ois se kiva, jos ne rahat ois tässä nytten esillä. Mutta silti se oli jotenkin, se oli mun elämäni surkeinta aikaa. Mä en oo koskaan ollut niin huonona henkisesti ja fyysisesti kun mitä mä olin sinä aikana.” H1

Vauvan myötä asiakkaat olivat alkaneet enemmän kiinnittää huomiota omaan rahatilanteeseensa.

”Ennen vanhaan mä oisin voinut ostaa mitä vaan miettimättä mitä syön seuraavat kolme viikkoa. Vauva tulee aina ensin, itse sitä pärjää aina jotenkin.” H3

Haastattelemiltani henkilöiltä kysyin myös suurimpia ongelmia taloudellisen selviytymisen kannalta. Kaikilla naishaastateltavillani oli ongelmana turhat ostokset. Turhia ostoksia tehtiin sekä lapselle että itselle. Haastateltujen kertoman mukaan lapselle ostettiin vaatteita joita hän ei niin paljon tarvitse, sekä kaikenlaisia ylimääräisiä tarvikkeita. Äidit ostivat itsellensä lähinnä vaatteita ja kosmetiikkatuotteita, sekä kodinsisustustuotteita.

”Käyn ihan nopeesti katsomassa millaisia vaatteita on, niin sitten mä ostan ihan hirveesti vaatteita lapselle. Eikä se tarttis yhtään enempää vaatteita kuin mitä sillä jo on. Jos mä nään jotain kivaa ja kaunista, lastenvaateita tai tavaraa niin sitten mun on pakko saada se ja sitten mun on vaan ostettava se.” H2

”Mulla on tullut semmonen uus riippuvuus, tai no en mä tiedä onko se riippuvuus vai ei. Mä meen kauppaan ja mä ostelen vaatteita aika paljonkin. Välillä on hyvä olla ostamattakin niitä. Välil ei tuu tarpeeseenkaan niin mä ostan kuitenkin. Koska mulle tulee semmonen hyvinolontunne niistä, kun mä saan ostettua jotain. Niin se on mulle ongelma nykyään.” H4

Hintavertailun puuttuminen koettiin ongelmaksi. Tukien tultua tilille asiakas saattoi ostaa sen tuotteen minkä ensimmäisenä näki, ilman että katsoi olisiko halvempaa tuotetta saatavilla. Isompi lapsi oli myös suuri rahanreikä. Lapsen äiti ajatteli, että hänen pitäisi antaa lapselle pienempiä summia rahaa, jotta rahaa jäisi muuhunkin. Tällä hetkellä äiti antoi suurimman osan rahoistaan isommalle lapselle. Työssä käymättömyyden osa asiakkaista koki ongelmaksi, koska rahaa ei tullut heidän mielestään talouteen riittävästi. Tulojen toivottiin olevan isompia.

”Mä en voi mennä nyt töihin, miten mä olen aiemmin itseni pelastanut. Aiemmin sain töissä 80-150 euroa päivässä kun olin pimeenä töissä. Nyt saan äitiyspäivärahaa ja kun lapsi on pieni, niin en voi mennä itse töihin.” H5

Jotkut asiakkaista kertoivat talouden tilanteen haasteiden olevan vasta edessä, kun pääsee omaan kotiin ja joutuu maksamaan itse ruokakuluja ja mahdollisesti myös asumiskuluja. Tällä hetkellä asiakkaiden rahantarve on pienempää kuin mitä se on sitten kun maksaa itse myös ruoat ja muut kulut. Suuret hankinnat toivat myös haastetta asiakkaille. Tuilla ei osteta asuntoa, eikä myöskään autoa. Ulosottovelkojen maksu koettiin ongelmaksi, johon haluttaisiin muutosta.

5.2 Velat

Haastattelemistani asiakkaista kaikki olivat velkaa jonnekin. Suurimmalla osalla asiakkaista olivat luottotiedot menneet. Maksamatta oli jäänyt haastateltavien kertoman mukaan opintolaina, pikavippejä, uhkasakkoja, poliisin antamia sakkoja, vahingonkorvauksia, sähkölaskuja, puhelinlaskuja ja muita laskuja. Veloista tärkeimmäksi haasteeksi koettiin maksamatta jääneiden vuokrien maksu. Vuokrarästit kun hankaloittavat uuden vuokra-asunnon saantia. Haastateltavat toivat esille sen, ettei päihiteitä käyttäessä muistanut tai ehtinyt maksaa laskuja. Toimeentulotuella elänyt asiakas kertoi, ettei hän huolehtinut edes niistä sairaanhoitoon liit-

tyivistä laskuista, jotka sosiaalivirastosta olisi hänen puolestaan maksettu. Toimeentulotuen hakeminenkin oli tuottanut ongelmia.

”Joskus mulla oli vaikeeta viedä ees toimeentulotukilaput. Mulla oli niin kiire keskittyä niinku hankkimaan päihteitä tai varastella, että mä en hoitanu yhtä lappua, jolla mä oisin saanut 500 euroa niinku rehellistä rahaa.” H1

Eräs asiakas kertoi pitäneensä huolta siitä, ettei velkaa tule huumemailmaan. Haastattelemistani asiakkaista vain yksi sanoi jääneensä huumeista velkaa. Huumevelat voivat aiheuttaa pelkoa ja ylimääräistä stressiä kuntoutuksessa oleville. Sivusta seuranneena olen myös huomannut sen, että jopa ulkona kulkeminen on voinut jonkun asiakkaan mielestä olla pelottavaa.

”Se ei suostunut ottaa multa rahoja vastaan. Että mä oon sille velkaa, se on semmonen aika vaarallinen ihminen. En mä tosissaan haluais olla sille velkaa. Mä en tiä mitä se mieltii sen kanssa. Mä en tosiaan tiä miks se teki tolle. Et haluuks se alkaa kiristää jossain vaiheessa. Et jos mä oon vaikka kymppitonin sille velkaa, et se on kasvanu korkoo.” H6

Tulevaisuuden kannalta mielestäni olisi tärkeää, että asiakkaat saisivat ulosottovelkansa vähitellen maksettua pois. Toki se on todella vaikeaa, ellei jopa mahdotonta niin kauan kun ei käy töissä. Tärkeintä mielestäni on pitää huolta siitä, että jatkossa velkaa ei kerry lisää. Tärkeintä olisi saada maksettua mahdolliset vuokratästit kuntoutuksen aikana pois. Muutama haastateltavista oli kartoittanut jo omaa velkatilannettaan ja tehnyt maksusuunnitelmaa.

”Askel kerrallaan mä maksan noi mun velat osissa. Kuukausittain mä maksan tietyn määrän rahaa sinne ulosottoon ja sillei ne vähentyy koko ajan.” H4

Kaikki velalliset haastateltavat olivat halukkaita selvittämään velkojaan ja maksamaan niitä jossain vaiheessa pois. Moni oli aikeissa selvittää omaa velkatilannettaan myöhemmin hoidon aikana tai viimeistään sitten kun on työelämässä. Eräällä asiakkaalla oli jo ajatus kuinka hän lähtee soittamalla velkojaan selvittämään.

”Mä en saa niitä ikinä maksettua tyyliin, mutta kyllähän ne saa maksettuu, mutta se vie aikaa ja kärsivällisyyttä. Pitää tehdä töitä ja sopia. Tänä päivänä kuitenkin monet firmat oikeesti sopii kun sä vähän vänkäät. Että sä maksat sen alkuperäisen summan, ja heittää ne korot pois. Koska muuten ne ei sais peniäkään sulta.” H3

Ne joilla oli ulosotossa velkaa, olivat suurin piirtein tietoisia siitä kuinka paljon velkaa heillä on. Asiakkaat osasivat myös kertoa mistä velkakierre oli lähtenyt. Melko tyypillistä oli, että siinä vaiheessa kun henkilö oli tajunnut luottotietojen menevän, hän oli tilannut äkkiä vielä kaikkea mahdollista osamaksulla itselleen tai eteenpäin myymistä varten. Osamaksulla oli ostettu muun muassa kannettavia tietokoneita, matkapuhelimia ja kodinsisustustuotteita, ilman aikomustakaan koskaan niitä maksaa. Velkaa ulosottoon asiakkailla oli noin kahdestatuhannesta eurosta viiteenkymmeneentuhanteen euroon.

Asiakkailta kysyin avaavatko he saamansa kirjeet. Noin puolet asiakkaista sanoi jättävänsä avaamatta perintätoimistosta tai ulosotosta tulevat kirjeet, muut laskut avattiin. Eräs asiakas sanoi, ettei hän aio avata ulosotosta tulevia kirjeitä ennen kuin on tehnyt maksusuunnitelman ulosoton kanssa. Hän ei halunnut turhaan pahoittaa mieltään kirjeillä. Asiakkaat joilla oli pidempi päihhteetön jakso takana avasivat kaikki kirjeensä.

”Täällä kuntoutukseen kuuluu se että pitää kartoittaa velkatilanne. Tehtiin semmonen ratkaisu että soitin tonne syyttäjävirstoon, ulosottovirstoon ja rikosseuraamuslaitokseen. Ja pyysin kaikki velat niinkun yhdellä kertaa, mitä mulla joka paikkaan on. Että nyt jos tulee ja mä avaan niitä niin ne on niitä samoja mitä mulla on tuolla jättimäisessä pinossa.” H1

Kysyin haastateltaviltani myös pikavipeistä. Puolet haastateltavista ei ollut ottanut pikavippiä sen takia, ettei heillä ollut enää luottotietoja silloin kun pikavipit tulivat markkinoille. Kun taas toinen ihmetteli sitä, kun oli saanut pikavipin ilman luottotietoja. Yhdellä haastateltavalla ei ollut käynyt mielessäkään pikavippien ottaminen. Otetut pikavipit olivat olleet 20-300 euron suuruisia. Kaikki pikavipit olivat jääneet maksamatta ja niihin oli kasvanut todella korkeat korot. Pikavippejä ottaessa haastateltavilla ei ollut käynyt mielessäkään, ettei niitä pystyisi tulevaisuudessa maksamaan takaisin.

”Se pikavippikierrehän meni sitten siihen että otti pikavipin, jotta sai hoidettua edellisen pikavipin.” H2

Jokainen haastateltava oli joskus lainannut rahaa kavereilta tai sukulaisilta, suurin osa molemmilta. Rahan lisäksi myös huumeita oli lainattu. Kavereille oli yleensä maksettu pian rahat takaisin, monet kokivat hyvin tärkeänä sen, että lainat tulivat maksettua nopeasti pois. Joilain lainaamisesta oli helposti tullut jatkuva kierre päihdepiirissä. Rahaa saatettiin lainata niin paljon, että kaikki tienattu raha meni vanhojen lainojen maksuun. Maksamisen jälkeen joutui heti lainaamaan lisää rahaa muilta.

”Tänä päivänäkin ihmiset on mulle velkaa yli 10 000 euroa tuolla, mutta niin oon minäkin jokusen tonnin velkaa. Sillon kun mä tulin tähän kuntoutukseen, niin mä tajusin sen, etten mä voi miettiä niitä rahoja tai velkoja mitä ihmiset on mulle velkaa tuolla ja et se kuuluu siihen maailmaan. Ja jos mä niitä murehtisin niin, mä automaattisesti ajattelisin niinku sillä kenttäajatustavalla.” H1

Sukulaisille oli helpommin jääty velkaa kuin kavereille. Päihteiden käytön alussa oli helposti saatu rahaa lainaan sukulaisilta. Päihteiden käytön tultua ilmi, eivät jotkut enää saaneet rahaa sukulaisilta lainkaan. Joillain vanhemmat eivät olettaneet saavansa lainaamaansa rahaa lapseltaan takaisin. Osa haastateltavista oli lainannut rahaa vielä päihteiden käytön loputtua. Jotkut haastateltavat olivat viime aikoina antaneet rahaa sukulaisille lainaksi. Ennen päihteiden käytön lopettamista lainatut rahat ovat kuluneet suurimmaksi osaksi päihteisiin, mutta myös elämiseen ja hieman matkusteluunkin on rahaa käytetty. Sukulaisilta lainattujen rahojen on kerrottu menevän elämiseen, vaatteisiin tai matkusteluun. Kavereilta lainatut rahat ovat menneet päihteisiin. Haastateltavat vastasivat seuraavasti kun kysyin heiltä mihin heidän lainaamansa rahat ovat kuluneet.

”Päihteiden käyttöön. Yleensä sanoin että mä tarviin ruokaan, tupakkaan, tai sitten mä halusin käydä jossain tai sanoin että tarviin uudet farkut. Sitten mä kävin vaan varastaa ne farkut ja sain sen muutaman kympin lainaan. Jotain tolasta. Piti olla aina se minkä on ostanut.” H2

”Kyllä mä saatoin sanoa että ne menee johonkin muuhun, mutta kyllä ne meni aina automaattisesti päihteisiin. Se oli ainoa asia mikä mulla oli mielessä. Ruoka ja kaikki muu saatiin sitten hoitaa muualta. Päihteet oli se ainoa asia mihin mä sitä rahaa haalin ja käytin.” H1

5.3 Varastelu

Kakki haastattelemani henkilöt olivat varastaneet joskus. Muutama kertoi varastaneensa lapsena karkkiaskin tai jotain muuta pientä. Varastelu alkoi erään haastatellun kertoman mukaan siitä kun kaveripiiri vaihtui ylä-asteelle siirtymisen myötä. Uudet kaveritkin varastivat, jonka vuoksi täytyi itsekin ryhtyä varastamaan. Varastelu oli saattanut jäädä lapsuus- ja nuoruusvuosien teoiksi. Varastelu oli yleensä kohdennettu kauppoihin ja isoihin yhtiöihin. Yksityishenkilöiltä varastamista pidettiin kiellettyinä asiana, eikä sitä päihdepiireissä olisi katsottu hyvällä. Varastelu saattoi alkaa rahanpuutteesta, jonka vuoksi oli ryhtynyt varastelemaan vaatteita, ruokaa tai alkoholia. Eräs haastateltava kertoi varastaneensa kaikkea suklaapatukasta taulutelevisioon. Kaupasta oli varastettu melkein kaikkea mitä irti saa, jopa kaupan pienen kylmäaltaan. Aikuisiällä varastelu yhdistettiin suoraan päihdemaailmaan.

”Niin pitkään kun mä käytin päihteitä, se oli yks yhteen rikollisuuden kanssa. Mulla se tarkoitti lähinnä varastamista, näpistämistä et sitä oli päivittäin. Se oli ihan sama jossain vaiheessa tienasinko mä jostain muusta tonnin päivässä vai en, mä varastin silti.” H1

Kukaan ei kertonut varastaneensa enää ensikotikuntoutuksen aloittamisen jälkeen. Naisilla varastaminen oli loppunut viimeistään raskausaikana. Haastateltavista joku koki kiinni jäämisen raskausaikana ison vatsan kanssa noloksi. Äidit eivät halunneet antaa lapselleen huonoa esimerkkiä varastelemalla. Osa haastatelluista oli varastellut vain päihteiden vaikutuksen alaisena, heillä ei selvin päin käynyt mielessäkään varastaminen.

”Sillon kun käytti vielä niin saatto tulla kotiin kolme neljä kassii varastettua tavaraa. Sitten seuraavana päivänä kun sä heräsit, sä ajattelit että mitä helvettii nää on. Niin ne päihteet tekee ihmiselle.” H4

Osa taas oli tarvinnut päihteitä siihen, että kykenee varastamaan. Vain päihtyneenä oli riittävästi rohkeutta varastamiseen. Siitä taas syntyi noidankehä. Varastaa piti, jotta sai rahaa päihteisiin ja taas ilman päihteitä ei pystynyt varastamaan, josta muodostuikin lähes loputon kierre. Useat kertoivat varastaneensa vain tarpeeseen. Nälkäisenä kun ei ollut yhtään rahaa, oli ollut ”pakko” varastaa syötävää. Viikon syömättömyyden jälkeen oli niin kova nälkä, että tuli varastettua herkkuja.

Myös aikuisiällä seuran tuomat paineet olivat saaneet haastateltavan varastamaan, huonoin seurauksin. Kaveri oli sanonut, ettei kukaan huomaa, jos raskaana oleva varastaa alkoholia. Haastateltava oli yrittänyt varastaa siideripullon, josta oli sitten jäänyt heti kiinni. Siideripullon hinnaksi oli tullut melkein viisikymmentä euroa. Joillain varastelu oli ihan jokapäiväistä toimintaa, kun taas toiset varastelivat vain satunnaisesti, lähinnä silloin kun ei ollut rahaa ruokaan.

”Kuun lopussa silloin kun raha on loppu, silloin mä varastelin ja sitten jos mä kävin kaupassa, oli kalliita tuotteita vaikka just joku meetvursti tai joku semmonen ja juustoo. Kaikki semmoset kalliit tuotteet mitä kaupassa on esim. kananliha ja juustot. Nimenomaan ne leikkeleet ja juustot sun muut ne oli tosi kalliita kaupassa, niin ne mä laitoin aina laukkuun. Ja sit mä ostin kaikki muut tavarat. Ihan kun muina ihmisinä menisin sinne kauppaan, et niinkun kaikki kalliimmat laukkuun ja sitten kaikki halvimmat tiskille maksettavaksi.” H4

Varastelun helppouden ja päihteiden käytön lisääntymisen myötä oli monella alkanut myyntitarkoituksessa varastaminen. Myyntiä varten oli varastettu esimerkiksi autoja, tauluja tai

elektroniikkaa. Autoille ja autostereoille oli ostaja jo valmiina, joka houkutti varastamaan. Varastetuista tavaroista sai kuitenkin ihan pilkkahinnan myydessään tavaran eteenpäin. Kymmentuhannen euron taulusta saattoi saada myyjä vain satasen tai viisikymppiä. Varastelusta tuli monelle elämäntapa, josta on ollut hankala päästä eroon. Suurin osa haastatelluista kertoi jääneensä kiinni varastelusta. Seurauksena varastelusta oli tullut sakkoja. Joskus kauppiat olivat antaneet armon käydä oikeudesta, eikä poliiseja ollut kutsuttu paikalle. Erään kerran kauppiat olivat jopa ihmetelleet sitä, miten paljon varas oli saanut laitettua kasseiinsa tavaraa. Ruokakaupoissa ei jäänyt niin helposti kiinni kuin vaateliikkeissä. Varastamiseen liittyviä apuvälineitä oli myös käytetty, jotta varastaminen onnistuisi helpommin.

”Jos sulla on vaikka hälyttimen poistaja mukana ja vaikka folioitukassi niin todennäköisyys jäädä kiinni on pieni. Mutta jos sä lähdet ilman niitä jollain saksilla ronkaamaan vaatteita niin sä jäät todellakin kiinni sillon.” H4

Haastattelussa asiakas kertoi joutuneensa tekemään varastelun lopettamisen suhteen jopa kovemman työn kuin päihdeongelman kanssa. Hän oli joutunut paljon miettimään varasteluun johtaneita syitä ja varastelun seurauksia, sekä välttelemään tilanteita joissa voisi tulla kiusaus varastaa. Vuosia jatkuneesta elämäntavasta on ollut vaikea luopua.

”Mä sanon sitä tutkaks mikä mulle on kehittynyt tässä kymmenen kenttävuoden aikana. Et jos mä meen kauppaan, niin automaattisesti mä nään, että tuolla seisoo vartija ja tuolla on kamera. Ja tossa on kuollut kulma sinne ei nää kamera ja noin. Se on semmonen mitä on pitemmän aikaa selvin päin olleilta kuulut, ettei se lähde viidessä tai kymmenessäkään vuodessa tai välttämättä viidessätoista vuodessakaan. Et kun se on niin pitkään tehnyt alitajuisesti työtä sen, niin sanotun tutkan eteen niin se ei niin helposti lähde. Varasteluun en ole ryhtynyt, mutta niin kun huomaa itsessäni vieläkin tuommoisia piirteitä.” H1

”Silloinhan mä kävin paljon AA:ssa ja kävin läpi niin kun sitä mun historiaa ja noudatin 12 askeleen ohjelmaa. Silloin mä tein itselleni selväksi sen että, jos mä vien jotain, niin siit tulee hyvin helposti semmonen, että alkaa viemään enemmän, enemmän ja enemmän. Sit mä tein päätöksen etten mä vie mitään. En edes tikkaria Ja se päätös on pysynyt yli kymmenen vuotta.” H3

Haastateltavistani kukaan ei ollut varastanut kavereilta tai sukulaisilta. Ainoastaan alkoholia oli saatettu vahingossa ottaa toiselta. Muutenkin yksityishenkilöitä pääsääntöisesti kunnioitettiin, eikä heiltä aikuisiällä ollut varastettu mitään. Haastateltavat olivat miettineet kuinka paljon yksityishenkilöille tulee tappiota ja luottamuspulaa, jos heiltä jotain varastaa.

”Kenttäsäännöt on semmoset hyvin selkeet että, kotirosvo on kotirosvo ja semmoseen ei voi luottaa. Se on viimeinen asia mitä haluais tehdä muille. Sama asia on oma perhe. Et siihen mä oon aina vetänyt rajan.” H1

Yksityishenkilöihin oli kohdistunut muutaman haastateltavan tekemiä pyörävarkauksia, murtoja tai ryöstöjä. Pyörät oli varastettu paikasta toiseen liikkumista varten, jonka jälkeen ne oli hylätty jonnekin. Yksityishenkilöiltä ei ollut muuta varastettu. Murtoja oli tehty yksityisasuntoihin, yrityksiin ja tehtaisiin. Haastattelemani henkilö kertoi myös ryöstelleensä ihmisiä. Hän koki ryöstämisen sallitumpana toimintana kuin varastelun.

”Mä en tykkää varastaa niin ku sillei epärehellistä mitään tehdä. Jos ryöstää jonkun niin se on periaatteessa niin kun rehellistä. Sanot että nyt annat rahat tänne, kun että meet jonkun taskusta vaikka salaa.” H6

Haastateltavista muutama oli ostanut varastettua tavaraa kavereiltaan, heillä varastetun tavaran viimeisestä ostokerrasta oli kulunut jo pitkä aika. Varastettua kosmetiikkaa ja vaatteita he kertoivat ostaneensa halvalla. Huonoa omatuntoa varastetun tavaran ostaminen ei ollut tuonut, koska tavaraa ei itse ollut varastanut. Varastetun tavaran ostamista ei pidetty läheskään niin pahana asiana kuin varastamista.

Asiakkaiden suhtautuminen varastamiseen nykypäivänä oli kielteinen. Kaikki sanoivat, etteivät he enää voisi kuvitella varastavansa. Syynä varastamisen lopettamiseen oli: varastelu kuuluu päihdemaailmaan, ei halua antaa lapselle huonoa esimerkkiä tai seurausten määrä suhteessa hyötyyn on liian suuri. Useampi kuitenkin ymmärsi ruoan varastamista, jos ei ole rahaa ruokaan. Eräs haastateltava sanoi, ettei toimeentulotuki riitä kuukauden ruokiin, vaikei rahaa päihtheisiin menisikään. Moni sanoi, ettei kaikkea tarvitse varastaa mitä kaupasta irti saa eikä varastaa vanhuksilta tai kavereilta.

5.4 Kulutuskäyttäytyminen

Haastatelluista puolella oli haastatteluhetkellä jonkin verran rahaa säästöissä tulevaisuutta varten. Muilla meni kaikki raha mitä tulikin. Myös päihtheidenkäyttöaikanaan pieni osa haastatelluista oli saanut suuren määrän rahaa säästöön. Rahat oli kuitenkin jo käytetty huumeisiin tai isompiin hankintoihin. Haastateltujen ihmisten mielestä heidän pitäisi yrittää säästää tupakasta ja vaatehankinnoista. Suurin osa haastateltavista ostikin vaatteensa kirpputoreilta. Osa haastateltavista koki heräteostokset ongelmanaan. Vaatteita itselle ja lapselle ostettiin ilman todellista tarvetta. Meikkejä ja sisustustuotteita ostettiin hetken mielihoiteesta. Eräät haastateltavat kokivat säästämisen ensikotikuntoutuksen aikana helpommaksi kun rahaa ei

mene ruokaan. Tällä hetkellä rahaa säästettiin huonekaluihin, sakkoihin, lapsen mahdollisiin tuleviin lääkäri- ja lääkekuluihin.

Lähes kaikki haastateltavat pyrkivät ostamaan vaippoja silloin kun ne ovat tarjouksessa. Valtaosa osti kalliimpia vaippamerkkejä, eivätkä he olleet valmiita vaipoista tinkimään. Myös kahvi ja shampoo tulivat esille asioina joista ei oltu valmiita tinkimään. Halvemman bensan perässä eräs haastateltava saattoi ajaa kauemmaksi tankkaamaan.

”Mä käyn kattomassa joka ikisen laatikon mitä siellä (kaupassa) on hyllyllä, että jos joku on lyttänyt jonkun, niin mä meen valittamaan ja saan siitä 30 prosenttia pois. Että mikä vaan on halvinta.” H1

Muutama haastateltavista ei ollut käynyt kirpputoreilla. He kokivat että heidän pitäisi opetella ostamaan kirpparilta, jotta saisi säästettyä rahaa. Muut haastateltavat ostivat kirpparilta ainakin vaatteita lapselle. Lastenvaatteiden koettiin menevän nopeasti pieneksi, jonka vuoksi niitä ei kannattaisi ostaa uutena. Yksi perhe osti kirpparilta lähes kaiken mitä tarvitsevat. Myös hankintoja omaan kotiin tehtiin kirppareilta. Osa kirpparilla käyvistä haastateltavista ei ostaisi itselleen vaatteita kirpputoreilta, mutta lastenvaatteita kylläkin.

Lähes kaikki haastattelemani henkilöt olivat ostaneet lastentarvikkeita käytettynä internetistä. Tori.fi ja Huuto.net olivat suosittuja ostospaikkoja suurimpiin hankintoihin. Internetistä oli ostettu muun muassa lastenvaunuja, syöttötuoli, kävelytuoli, amme, leluja, sekä äitiys- ja lastenvaatteita.

Haastatteluissa kysyin asiakkaiden motivaatiota muuttaa omaa kulutuskäyttäytymistään. Kaikki haastateltavat kertoivat heillä olevan motivaatiota muuttaa omaa kulutustaan. Lapsi oli motivaation lähde. Monet haastatellut kertoivat, ettei heillä ennen lapsen syntymää ollut motivaatiota säästää rahaa. Lapsen myötä ajattelutapa oli muuttunut, osittain muutokseen on voinut vaikuttaa myös päihteen elämä. Nyt kun kaikki raha ei mene päihtheisiin on helpompi miettiä mihin rahaa käyttää.

”Onhan iso motivaatio aina muuttaa rahatilannetta, koska kuitenkin raha määrittää aika paljon niinkun elämäntyyliäkin. Pakko siitä on pitää kuria itellensä, että lapselle on kaikkee. Pakkohän on iso motivaatio olla, jos haluaa selvittää tästä maailmasta.” H4

Rahaa haluttiin säästää ”pahan päivän varalle”, mikä asiakkaiden kohdalla tarkoitti taksia lastenklinalle, lääke- ja ruokarahaa. Huonekaluihin, sisustukseen ja ajokorttiin haluttiin

myös säästää. Haastateltavista yksi sanoi, ettei hän olisi valmis käyttämään säästössä olevaa rahaa mihinkään.

Haastateltavilta kysyin ehdotuksia, miten he voisivat oppia taloudellisempaa rahankäyttöä. Ehdotuksia tulikin paljon, joita mielestäni voitaisiin ensikodissa jatkossa hyödyntää. Asiakas ehdotti Oulunkylän ensikodille ryhmää, johon samanlaisessa tilanteessa oleva henkilö tulisi kertomaan miten hänen budjetti menee kotona. Oman henkilökohtaisin budjetoinnin laatimista ja tarkastelua toivottiin, sekä tietoa siitä mitä omaan kotiin tarvitsee hankkia kun muuttaa pois ensikodilta. Hintalaatuvertailua ja säästämiskikkoja toivottiin, sekä opastusta siihen kuinka velkoja lähteä selvittämään.

Eräs haastateltava toivoi että ensikodissa puututtaisiin ”ostoholismiin”. Siihen kuinka monet äidit ostavat lapselle paljon kaikkea, mitä lapsi ei välttämättä edes oikeasti tarvitse. Haastateltavan mielestä silloin äiti ostaa oikeasti itselleen eikä lapselleen. Haastateltava vertasi ostoriippuvuutta peliriippuvuuteen ja ihmetteli sitä, kuinka työntekijät eivät ole puuttuneet ostosten tekoon vaikka puuttuvat pelaamiseen.

Pankkikortiton säästötili oli erään asiakkaan idea siihen, kuinka hän voisi itse saada rahaa säästettyä, kun kaikki raha ei olisi lompakosta saatavilla. Myös päiväbudjetti oli hyvä ehdotus. Mikäli päivän aikana ei käytä koko budjetoitua summaa, tulisi loput rahat laittaa säästöön. Tupakoinnin lopettaminen, herkkujen ja muiden ylimääräisten ostosten jättäminen kaupan hyllylle koettiin myös keinoiksi säästää rahaa. Heräteostosten loppumiseksi tuli kaksi ideaa. Ehdotuksena olivat että kauppaan ottaisi mukaan rahaa vain sen verran kuin pakolliset ostokset maksavat tai kauppojen olemassa olon unohtaisi kokonaan.

”Sitten voi taas sattua niin että mä olen siinä niin sanotussa ostopsykoosissa jossain kaupassa. Et mun ei vaan pidä mennä kauppoihin, end of story (naurua).” H3

5.5 Rikoksia, epärehellistä ja rehellistä rahaa

Haastatteluissa sivuttiin vahvasti myös rikollisuutta, vaikkei se ollutkaan yksi alkuperäisistä teemoista. Päihteiden käyttö ja rikollisuus olivat kulkeneet monilla vahvasti käsi kädessä ennen päihdekuntoutukseen tuloa. Varastelu ja näpistely olivat kuuluneet useamman haastattelemani henkilön elämään lähes päivittäin. Näpistelyn, varastelun, murtojen ja ryöstöjen lisäksi tuli haastatteluissa ilmi muutakin rikollista toimintaa. Väkivaltarikokset, huumeiden myyminen, välittäminen ja salakuljettaminen tulivat esille. Huumeiden ja varastetun tavaran myymisellä, sekä velkojen perinnällä oli pystytty rahoittamaan omaa huumeiden käyttöä ja

jopa saamaan rahaa säästöön. Huumeiden myynnillä muutama haastateltava kertoi saaneensa voittoa noin tuhat euroa päivässä.

”Kun mä myin mulla oli aina tosi huono fiilis kun mun täyty pelätä joka päivä poliiseja, joka päivä mä sain pelätä. Oli tosi epävarma, tiiätsä kaikista asioista. Ja se raha ei ollut semmosta puhdasta rahaa kuitenkaan. Rehelistä rahaa. Se on kuitenkin vähän erilaista rahaa kun mitä mä nyt saan.” H4

Rehellisen elämän aloittamisen jälkeen tällaiset tulonhankkimiskeinot olivat jääneet, jonka vuoksi rahatilanne oli heillä muuttunut selvästi huonompaan suuntaan. Useampi haastateltava kertoi tällä hetkellä rahatilanteen olevan paljon huonompi kuin aikana, jolloin käytti huumeita. Moni haastateltavista oli ollut töissä ennen päihdekuntoutusta. Töissä käynti oli joiltain onnistunut myös päihteiden ongelmakäytön aikana. Nykyään rahaa hankittiin myymällä lapselta pieneksi jääneitä vaatteita ja yksi haastateltavista sai vähän rahaa työnteosta.

Vanha rikollinen elämä vaikuttaa monilla ensikodin asiakkailta vielä pitkään maksamattomien sakkojen ja vahingonkorvausten muodossa. Osalla asiakkaista saattaa olla vielä tuomioita tuossa vanhoista selvittämättömistä rikoksista. Ensikoti hoidossa myös näihin seikkoihin tulisi kiinnittää huomiota.

5.6 Elämäntaparemontti

Haastattelemani asiakkaat olivat olleet haastatteluhetkellä ensikodissa kuntoutuksessa muutamasta kuukaudesta kymmeneen kuukauteen. Suurimmalla osalla haastatelluista oli ollut aiempia päihdehoitoja takana ennen Oulunkylän ensikotiin tuloa. Osalla oli takana pidempi hoitajakso juuri ennen ensikotihoitoa, osa oli tullut ensikotiin katkaisuhoidon kautta ja joku suoraan synnytyssairaalaan. Monella oli takana useita aiempia kuntoutumisyrityksiä. Haastateltavista osa oli ollut aiemmin katkolla, erilaisissa päihdehoidon jatkokuntoutuspaikoissa, korvaushoidossa tai hoidossa eri sairaaloissa. Päihteidenkäyttöä oli yritetty lopettaa myös AA- ja NA-ryhmien sekä raamatun avustuksella.

Tällä kertaa kuntoutukseen ei oltu tultu vain itsensä takia, vaan synnä ensikotiin tuloon oli myös vauva. Haastateltavista suurin osa oli tullut ensikotiin omasta tahdostaan. Muilta haastateltavilta lastensuojelu oli vaatinut kuntoutusta. Osalla haastateltavista lapsi oli ollut huostaan otettuna ennen ensikotiin tuloa. Ensikoti koettiin positiivisena paikkana, koska se oli paikka jossa pääsi olemaan yhdessä oman lapsensa kanssa. Valtaosa haastateltavista sanoi viihtyneensä hyvin ensikodissa.

”Täältä on saanut paljon irti. Kun on mulle ensimmäinen lapsi, niin on oppinut täällä paljon semmosia perusasioita mitä ei välttämättä tiennyt lapsen hoidosta. Ja on ollut sitä tukea. Ja sit täällä on myös saanut iskostettua itseensä normaalit rutiinit, ruuanlaittamisen, ja siivoamisen ja myös tähän rahan käyttöön, siihen on tullut muutosta.” H1

Eräs haastateltava koki yhteisöelämän rankkana, eikä hän ollut tästä syystä viihtynyt ensikodissa. Hän silti oivalsi, että ensikodissa oleminen on ollut hyväksi vauvalle. Haastateltavan mukaan ensikodissa on pystynyt keskittymään vauvaan enemmän kuin kotona olisi pystynyt.

Kuntoutuksen loppuvaiheessa olleesta asiakkaasta tuntui haikealta ajatus ensikotihoidon päättymisestä, koska ensikodista oli muodostunut hänen lapselleen koti. Hän kertoi kuinka maailma näyttää nyt kirkkaammalta. Työskennellessäni ensikodissa olen huomannut kuinka lapsi antaa vanhemmilleen paljon voimaa jatkaa kuntoutuksessa, vaikka tulisikin käyttöhaluja.

”Syy minkä takia mä herään aamuisin, on mun pojan hymy. Ja se iloisuus mikä mun pojasta paistaa. Se palkitsee päivät aina. On syy miks herää.” H4

5.7 Unelmia ja toimistohommia

Valtaosa haastattelemistani henkilöistä halusi opiskella ammatin. Osalla oli jäänyt tutkinto kesken, jonka he aikoivat käydä myöhemmin loppuun. Asiakkaiden keskuudessa koulutusta arvostettiin, jotta saisi tulevaisuudessa varmemmin töitä ja mahdollisesti parempaa palkkaa. Töihin menemisen huonona puolena tuli esiin Kelan tukien loppuminen. Töihin meno oli kuitenkin melkein kaikilla tulevaisuuden haaveissa. Töihin haluttiin, jotta perhe saisi enemmän rahaa. Eräs haastateltava kertoi, että hänen päihteettömyyttään tukee hyvin työ ja opiskelu.

Tulevaisuuden unelmana oli yhdellä haastateltavalla oma talo, jonka lapsi voisi periä sitten kun vanhempia ei enää ole. Toisesta lapsesta ja ulkomaanmatkoista yhdessä lasten kanssa haaveiltiin. Tupakanpolton lopettaminen ja ”tavoitevaatteisiin” mahtuminen oli myös toiveissa. Kaikkiin haaveisiin ei siis tarvita rahaa.

6 Toiminnallisen osuuden tulokset

Tässä osuudessa paneudun opinnäytetyöni toiminnalliseen puoleen, joka oli osa opinnäytetyötäni. Kerron toiminnallisen osuuden toteuttamisesta, sekä onnistumisen että ryhmäprosessin haasteiden näkökulmasta.

6.1 Tausta

Ohjasin osana opinnäytetyötäni Oulunkylän ensikodin asiakkaille taloudellisen rahankäytön ryhmää. Ryhmänohjaus alkoi lokakuun puolivälissä ja päättyi marraskuun lopussa. Asiakkaiden vaihtumisen vuoksi, päätin jättää ryhmätoiminnan neljän kerran mittaiseksi. Aikataulullisista syistä ryhmä kokoontui satunnaisesti. Ohjaamani taloudellisen rahankäytön ryhmä kokoontui jo olemassa olevien tunnin kestävien ryhmien tilalla. Ajallisesti opinnäytetyöni ei vinyt juurikaan asiakkaiden vapaa-aikaa. Ryhmäkerran kesto oli 50 minuutista kahteen tuntiin. Ryhmänohjaaminen tapahtui äitiryhmän ja päihdekuntoutusryhmän paikalla Oulunkylän ensikodin tiloissa, poikkeuksen tapaamispaikkaan teki Fallkullan retki. Ryhmään osallistui kaikki sillä hetkellä Oulunkylän ensikodissa olleet asiakkaat. Toiselle kerralle osallistuivat vain naiset, koska isät olivat Lyömättömän Linjan isäryhmässä. Ryhmään osallistuminen oli alkuperäisen suunnitelman mukaisesti Oulunkylän ensikodin asiakkaille pakollista, koska aiheet olivat kuntoutuksen kannalta tärkeitä ja vapaaehtoiseen ryhmään osallistuminen Oulunkylän ensikodissa on ollut aika heikkoa. Ryhmään osallistui kerralla neljästä kuuteen aikuisasiakasta. Asiakkaiden vaihtuvuuden vuoksi ryhmään osallistui yhteensä yhdeksän eri asiakasta. Suurin osa ryhmään osallistuneista oli naisia.

6.2 Toiminnankuvaus

Ryhmäkerroille olin etukäteen itse miettinyt erilaisia asiakkaiden tarpeisiin sopivia teemoja. Asiakkaiden tarpeita olin kartoittanut ennen ryhmän alkua tekemilläni haastatteluilla. Työelämän toiveena oli, että mietin valmiiksi enemmän aiheita kuin mitä kertoja on, jotta aiheita voidaan asiakkaiden kanssa valita ne kaikista ajankohtaisimmat ja asiakkaita eniten kiinnostavat. Etukäteen ideoimieni aiheiden lisäksi, asiakkaat antoivat minulle muitakin säästämiseen ja taloudenhallintaa liittyviä aiheita. Ennen ryhmän ohjaamisen aloittamista sovin silloisten asiakkaiden kanssa yhdessä lopulliset aiheet kokoontumisille. Asiakkaiden omien mielipiteiden huomioiminen oli erittäin tärkeää, koska yhteisöhoitossa koko yhteisö saa vaikuttaa päätöstentekoon. Samalla ryhmätoiminta kohdentui asiakkaille tärkeiden teemojen ympärille.

Valmiiksi olin asiakkaita varten miettinyt ryhmän aiheeksi muun muassa velkaneuvojalle tutustumiskäyntiä, kirpputorilla käyntiä ja olin ajatellut, että olisin voinut pyytää Uudenmaan Martoilta Martan kertomaan vauvan soseruokien valmistuksesta. Soseita olisimme voineet valmistaa yhdessä. Etukäteen suunnittelin, että voisimme laatia henkilökohtaiset viikon rahankäyttösuunnitelmat, joiden toteuttamista tarkasteltaisiin seuraavalla kerralla. Varastamisesta ja säästämisestä voitaisiin myös keskustella ryhmässä. Pikavippien & kulutusluottojen todellista hintaa ja erilaisten pankkitilien vertailua säästämistä ajatellen toivottiin henkilökunnan taholta. Suunnittelin, että voisin myös listata mitä ilmaista tekemistä vauvan kanssa

löytyy pääkaupunkiseudulta. Näistä yhden toteutimmekin, Fallkullan kotieläintilalla käynnin. Myöhemmin esitettävässä taulukossa on kuvattuna ryhmien toteutus.

6.3 Toiminnallisen osuuden tavoitteet

Toiminnallisen osuuden tavoitteena oli pilotoida ryhmää, jonka tarkoituksena on tukea taloudellisen rahankäytön oppimista. Pilotoinnilla saataisiin käsitys, kannattaisiko ryhmämuotoista toimintaa taloudellisen rahankäytön saralla jatkaa ensikodissa. Oman taloudellisuuden parantaminen auttaa asiakasta kuntoutumisprosessissa. Talouden ollessa paremmassa jamassa, voi asiakas keskittyä rahahuolien sijaan omaan kuntoutumiseensa. Asiakas voi ymmärtää kunnolla taloudellisen rahankäytön merkityksen vasta myöhemmin, päästyään omaan kotiin ensikodista. Omassa kodissa kulut ovat huomattavasti suuremmat kuin ensikodissa, jossa ruoka ja asuminen tulevat ilmaiseksi. Kotona vasta hahmottaa kunnolla mihin asioihin ja miten paljon rahaa todellisuudessa kuluu.

Yhtenä ryhmätoiminnan tavoitteena oli asiakkaiden arjenhallinnan parantaminen oppimalla taloudellisempaa rahankäyttöä. Tarkoituksena oli oppia, että rahaa voi käyttää kohtuudella ja saada rahaa myös säästöön. Välitavoitteet kerroille olivat kytköksissä ryhmäkerran teemaan. Tässä mainitsen joitakin esimerkkejä välitavoitteista. Viikko viikolta tehdyn rahankäyttösuunnitelman tarkoituksena oli rahamenojen hahmottaminen, sekä suunnitelmallisuus omassa taloudessa. Varastamisesta keskusteltaessa tavoitteena oli miettiä kuinka voi itse vaikuttaa siihen, ettei enää varastaisi ja mitkä ulkoiset tekijät vaikuttavat varastamisen lopettamiseen.

Minun omana ammatillisena tavoitteenani toiminnallisessa osuudessa oli oppia pidemmän ryhmäkokonaisuuden suunnittelua ja toteutusta. Ryhmänohjauskokemuksesta on varmasti minulle paljon hyötyä tulevaisuudessa työelämässä.

6.4 Ryhmän toteutus

Äitiryhmän paikalla 16.10. oli ensimmäinen ryhmänohjaamiskertani opinnäytetyöhön. Ryhmää varten olin valmiiksi listannut mitä voi tehdä vauvan kanssa ilmaiseksi pääkaupunkiseudulla. Olin listannut erilaisia ympärivuoden auki olevia kohteita kuten; Haltialan tila, Fallkullan kotieläintila, Hoplop, Snadistadi ja kirjastot. Tämän lisäksi listasin muun muassa erilaisia ulkoilmatapahtumia ja kirjaston satutunteja. Isän, joka ei kyseisenä päivänä mennyt isäryhmään, velvoitin osallistumaan äitiryhmään. Hän olikin ainoa joka oli paikalla klo 12.30, jolloin ryhmän piti alkaa. Muita asiakkaita saimme odotella paikalle 12.45 asti. Motivaatio ryhmään tulemiseen ei siis ollut kovin hyvä. Viimeisenä ennen paikalleen asettumista kaksi asiakasta haki vielä kahvia. Heitä kehotin tulemaan olohuoneessa pidettävään ryhmään. Ryhmään osallistui kuusi asiakasta.

Yksi asiakkaista oli väsyneen oloinen kuten usein muulloinkin. Hän kuitenkin osallistui ryhmään hyvin. Ryhmän alussa kysyin asiakkailta mitä voisi tehdä ilmaiseksi lapsen kanssa kotona. Asiakkaat olivat sitä mieltä, ettei vauvan kanssa voi tehdä oikein mitään, paitsi leikkiä. Yksi äideistä keksi että lapsen kanssa voisi laskea pulkalla mäkeä. Toinen äiti otti myös osaa pulkkakeskusteluun. Lyhyen alkukeskustelun jälkeen tuli paikalle viimeinenkin asiakas. Tällöin jaoin kaikille listan ilmaisista tapahtumista pääkaupunkiseudulla. Esittelin listaamistani tapahtumista mielenkiintoisimpia. Asiakkaista yksi innostui tapahtumista kovasti ja merkkasi useamman tapahtuman omaan kalenteriinsa ylös. Asiakkaille kerroin mitkä tapahtumat/vierailukohteet olisi mahdollisia toteuttaa meidän seuraavana ryhmäkertana 6.11., jolloin oli tarkoitus lähteä yhdessä asiakkaiden kanssa ilmaiselle retkelle. Asiakkaiden päätöksellä sovittiin että mentäisiin seuraavalla viikolla Fallkullan kotieläintilalle. Pakkasen varalle oli varavaihtoehtona Hoplop. Asiakkaiden kanssa mietittiin että lähdettäisiin kotieläintilalle lounaan jälkeen. Evääksi lupasin tehdä asiakkaille kolmiroleipiä. Lopuksi kerroin vielä tiivistelmän 6.11. päivän suunnitelmasta, jonka jälkeen kiitin ryhmästä. Ryhmä loppui noin klo 13.20.

Seuraavan viikon keskiviikkona sää oli hyvä. Retkipäivänä valmistin ensikodin opiskelijoiden kanssa asiakkaille kolmiroleipiä evääksi ja lähdimme yhdessä junalla Fallkullaan. Asiakkaista kaikki viisi äitiä ja heidän vauvansa osallistuivat retkelle isien ollessa isäryhmässä. Kaikki asiakkaat pääsivät julkisilla rattaiden kanssa ilmaiseksi reissuun. Mukaan lähti minun lisäksi myös yksi opiskelija. Fallkullassa katsottiin yhdessä eläimiä, syötiin eväitä ja juteltiin ulkona pöydän ääressä. Asiakkaat tykkäsivät retkestä. Moni ei ollut aiemmin käynytkään Fallkullassa. Asiakkaat olivat innoissaan kun saivat vauvoille näyttää erilaisia eläimiä. Äidit puhuivat tulevansa uudelleen Fallkullaan sitten kun lapsi on vähän isompi. Uskon että he todella näin tekeväkin.

Kolmannelle kerralle olin pyytänyt vanhan asiakkaan kertomaan omasta kuukausi budjetistaan ja siitä miten hän tukien varassa pärjää. Asiakasta en ollut koskaan aiemmin tavannut, koska hänen kuntoutuksensa oli päättynyt ennen kuin itse olen aloittanut työharjoittelun ensikodilla keväällä 2010. Vanha asiakas oli listannut viimeisen kolmen viikon ajalta omat tulot ja menot. Hän kertoi asiakkaille mihin hänellä oli kulunut rahaa ja miten paljon. Rahaa hänellä oli kulunut muun muassa ruokaan, lastenvaatteisiin, karkkeihin ja tupakkaan. Vanhan asiakkaan kertomat asiat omasta kuukauden rahankäytöstä, saivat nykyiset asiakkaat miettimään, miten rahaa kuluu sitten kotioloissa. Kyseisestä ryhmäkerrasta oli asiakas antanut toiselle työntekijälle negatiivista palautetta. Ilmeisesti vanhan asiakkaan esille tuoma viinilasillisen hinta sai tunteet kuohumaan. Ensikodissa kun asiakkaille opetetaan, ettei kohtuukäyttö päihdeongelmaisien kohdalla onnistu. Kyseisellä kerralla annoin asiakkaille rahankäytön kuukausisuunnitelmat. Suunnitelmaan olin eritellyt kuukauden neljäksi erilliseksi viikoksi. Kuukausisuunnitelman olin laatinut ensikodin vanhan lomakkeen pohjalta. Pyysin asiakkaita täyttämään paperin seuraavaan kertaan mennessä, jotta olisimme voineet käydä ensimmäisen viikon rahan-

käytön suunnitelman ja toteutuksen läpi. Muttei kukaan ollut sitä täyttänyt ennen seuraavaa kertaa. Ennen neljättä kertaa päättyi aikuisasiakkaista neljän kuntoutus.

Neljännellä kerralla osallistujia oli neljä, joista yksi oli aloittanut kuntoutuksen kahta päivää aiemmin. Neljännen kerran aiheena oli varastaminen. Asiakkaat osallistuivat ryhmään hyvin. Aluksi he kertoivat mitä heiltä oli varastettu, jonka jälkeen kyselin heidän omaa varastelu-
menneisyyttään. Asiakkaat kertoivat varastelustaan avoimesti toisilleen. Osan asiakkaista varasteluhistoria oli jo minulle tuttu haastattelujen kautta. Neljäs ryhmäkerta oli hyödyllinen asiakkaiden kannalta. Koko tunti meni puhuessa varastamisesta. Asiakkaat kertoivat jääneensä kiinni vain murto-osasta rikoksistaan, joita he olivat tehneet. Asiakkailta varastelu kuului päihdemaailmaan, eikä varastelua ollut tapahtunut enää lapsen synnyttyä. Ryhmästä sain asiakkailta positiivista palautetta. Mielestäni ryhmäkerta meni todella hyvin. Asiakkaat jaksoivat hyvin keskittyä ja keskustelivat myös keskenään. Itse ohjailin keskustelua, jotta kaikki pääsivät kertomaan omia kokemuksiaan ja mielipiteitään. Mielestäni viimeisellä ryhmäkerralla onnistuin todella hyvin ryhmänohjaamisessa. Aihetta olin hyvin suunnitellut etukäteen. Olin valmiiksi miettinyt kysymyksiä joita voisin kysyä, jos puhuttavaa ei luontevasti tulisi tarpeeksi. Keskusteltavaa kuitenkin riitti ryhmässä koko tunnin ajaksi.

Seuraavan sivun taulukossa on koottu ryhmäkertojen sisältö, havainnot, palaute ja itsearviointi tiiviiseen muotoon.

Pvm	Asiakkaita	Aihe	Palaute/havainnot	Itsearvio	Kesto
Lokakuu 2013	6	Mitä ilmaiseksi vauvan kanssa pk-seudulla	Asiakkaissa havaitsin levottomuutta. Osa asiakkaista oli kiinnostunut listaamistani tapahtumista.	Olin hyvin suunnitellut tämän kerran. Etukäteistyö vei yllättävän paljon aikaa. Täysin ilmaisia tapahtumia vauvaperheille oli hankala löytää.	50 min
Marraskuu 2013	5 + opiskelija	Fallkullan kotieläintilan retki	Asiakkaat tykkäsivät retkestä ja sain positiivista palautetta. Kaikki oli iloisella mielellä mukana.	Retki onnistui mielestäni hyvin. Matkustimme yhdessä Fallkullaan ja takaisin. Retki toteutui suunnitelmin mukaisesti.	2 h
Marraskuu 2013	4 + vanha asiakas	Kuukauden rahankäyttö	Vieraileva asiakas kertoi olleen hyötyä rahatilanteensa miettimisestä. Toinen asiakas oli antanut negatiivista palautetta ryhmästä toiselle työntekijälle.	Soitettuani monelle vanhalle asiakkaalle, sain viimein kiinni sellaisen henkilön joka oli halukas tulemaan kertomaan omasta rahan käytöstään. Ryhmän aikana keskustelua syntyi melko hyvin.	1 h
Marraskuu 2013	4 + opiskelija	Varastelu	Sain positiivista palautetta asiakailta. Asiakkaat jaksoivat hyvin osallistua koko tunnin ajan. Kaikki kertoivat omia kokemuksiaan.	Tämä ryhmäkerta onnistui mielestäni parhaiten. Hyvän suunnittelun ja vakavan aiheen ansiosta keskustelua syntyi ja pysyimme koko tunnin aiheessa.	1 h

6.5 Palautteen merkitys toiminnan kehittämisessä

Myönnän olevani aloittelija tutkimusprosessin tekemisessä, enkä etukäteissuunnitelmasta huolimatta kerännyt asiakkailta palautetta jokaisen ryhmäkerran jälkeen. Palautelomake jäi laatimatta, koska ajattelin, etteivät asiakkaat sitä joka kerta jaksaisi kunnolla täyttää. Suullisen palautteen kysyminen ryhmäkerran jälkeen oli hankalaa. Asiakkaat kun mielellään poistuvat paikalta heti kun ryhmä tuntui loppuvan. Helposti asiakkaat yrittävät poistua paikalta ennen kuin ryhmänohjaaja on ehtinyt sanoa viimeiset sanansa. Fallkulla reissulla palautetta sain lähinnä junamatkalla, jolloin ei juuri keskusteltu retkestä rahankäytön näkökulmasta. Viimeisen ryhmäkerran jälkeen olin suunnitellut pyytäväni asiakkailta palautetta palautelomakkeella rahankäytönryhmästä kokonaisuutena. Palaute jäi kokonaisuudesta saamatta, koska asiakkaat ehdivät suurimmaksi osaksi vaihtua ennen ryhmän päättymistä, enkä etukäteen tiennyt neljännen ryhmäkerran olevan viimeinen kerta. Olin ajatellut vielä pitää yhden kerran, muttei se onnistunutkaan omien aikataulujeni, asiakkaiden Sopukka retken ja pian lähestyneen joulun vuoksi. Kaikesta huolimatta sain kuitenkin jonkin verran palautetta asiakkailta. Palaute oli pääsääntöisesti positiivista.

Palautetta omasta ohjaamisestani minun oli aikomus kysyä asiakkaiden lisäksi myös Oulunkylän ensikodin henkilökunnalta. Ennakkoon suunnittelin, että palautetta tulisin kysymään niinä kertoina, jolloin toinen työntekijä olisi seuraamassa ryhmää. Arvelin kuitenkin että silloin kun ryhmä korvaisi päihderyhmän, olisi todennäköistä, ettei kukaan henkilökunnasta ehtisi seuraamaan ryhmää lastenhoidon vuoksi. Ohjasin kaikki ryhmäkerrat itsenäisesti, eikä näin ollen ryhmäkertoja ollut työntekijä seuraamassa. Fallkullan retken lisäksi toinen opiskelija oli seuraamassa ryhmää, jossa keskusteltiin varastelusta. Hän antoi minulle hyvää palautetta ryhmästä. Hänen mielestään oli mielenkiintoista kuulla asiakkaiden historiaa pintaa syvemältä. Sain hyvää palautetta siitä kuinka sain asiakkaat avoimesti kertomaan myös arkaluontoisia asioita menneisyydestään.

Kehitettäessä toimintaa systemaattinen palautteen keruu tulisi suunnitella osaksi kehittämisprosessia. Tässä tapauksessa palautteenantoon olisi pitänyt varata useampia tilaisuuksia ryhmän aikana. Ryhmän tarkoituksena kun oli testata toimisiko taloudellisen rahankäytön ryhmä tämän asiakaskunnan kanssa ja palvelisiko se heidän tarpeitaan. Etukäteen tehdyt haastattelut toki antoivat hyvin suuntaa sille, mitä asiakkaat ryhmältä odottivat. Olisi kuitenkin ollut tarpeen kuulla ryhmään osallistuneiden näkemyksiä ryhmästä kokonaisuutena, jotta toimintaa osattaisiin jatkossa kehittää.

6.6 Kehittämisehdotukset

Haastattelujen ja asiakkailta saamani palautteen perusteella asiakkaiden taloudellisen tilanteen parantamiseen liittyvä kehittämistyö toimisi paremmin yksilö- tai parikeskusteluina ja lomaketyöskentelyinä. Lomaketyöskentelyllä tarkoitan asiakkaille annettavia tehtäviä, jotka asiakkaat täyttävät itse. Tehdyt tehtävät käydään läpi yhdessä oman työntekijän kanssa tai yhteisössä. Ryhmämuotoisena toiminta voisi onnistua, mikäli asiakkaat eivät vaihtuisi ryhmän aikana. Mielestäni ryhmäkerrat tulisi pitää peräkkäisinä viikkoina, jolloin työskentely olisi tiivistä. Nyt ryhmäkertojen väliin jäi useammankin viikon tauko. Yksilötyöskentelynä aikaa olisi enemmän yhden asiakkaan velkojen ja rahatilanteen selvittämiseen. Haastatteluissa asiakkaat olivat halukkaita kertomaan omasta tilanteestaan avoimesti. Uskoisin, että avoimuus säilyisi myös henkilökohtaisissa keskusteluissa. Muutama asiakkaista sanoi haastatteluissa, ettei ole kovinkaan halukas käsittelemään rahatilannettaan ryhmässä, vaan toivoi enemmän henkilökohtaisiin keskusteluihin raha-asioiden käsittelyä. Haastattelemiini asiakkaat olivat halukkaita vaikuttamaan rahatilanteensa paranemiseen, jonka vuoksi työskentelyä kannattaa jollain keinolla jatkaa aiempaa tiiviimmin. Mikäli joku toinen jossain vaiheessa haluaa kokeilla uudestaan rahankäyttöön liittyvää ryhmää, olisi viisasta pyytää asiakkailta palautetta jokaisen ryhmäkerran jälkeen. Palautetta voisi pyytää esimerkiksi helposti täytettävällä hymynaama palautelomakkeella. Paljon hyviä ja tärkeitä asioita jäi käsittelemättä ryhmässä. Pidemminkin taloudellisen rahankäytön ryhmän verran löytyisi aiheita, joista asiakkaat hyötyisivät.

6.7 Ryhmätoiminnan arviointi

Omaa työskentelyäni ryhmän tiimoilta voisin hieman moittia. Minun olisi pitänyt hyvissä ajoin etukäteen varata ryhmäkerrat työpaikan kalenterista sekä omastani, jotta ryhmäkertojen toteuttaminen peräkkäisinä viikkoina olisi onnistunut. Eheimmän kokonaisuuden olisin saanut paremmalla etukäteissuunnittelulla ja aikataulutamisella. Nyt kokonaisuus jäi mielestäni vajaksi. Mielestäni neljä kertaa ei ole riittävän suuri määrä ryhmätapaamisia nähdäkseen toimiiko taloudellisen rahankäytön ryhmä vai ei. Tällaisenaan se ei toiminut kovinkaan hyvin. Toki voisihan rahankäyttöä käsitellä jatkossa henkilökohtaisten keskusteluiden lisäksi satunnaisesti päihdekuntoutusryhmässä. Ensikotikuntoutukseen kun liittyy oman rahankäytön haltuunotto. Velat, varastelu ja suunnitelmallisuus ovat mielestäni sopivia aiheita myös päihdekuntoutusryhmää silmälläpitäen. Hyvin ymmärrän ryhmän etukäteissuunnittelun merkityksen. Hyvin suunniteltua ryhmää on huomattavasti helpompi ohjata. Helpompi on saada asiakkaita motivoitua osallistumaan aktiivisesti keskusteluun, kun ei tarvitse itse miettiä mistä aiheesta aikoo seuraavaksi puhua. Asiakkaiden motivaatio ryhmään osallistumiseen voisi olla parempi, jos he tietäisivät etukäteen mitä aihetta ryhmässä tullaan käsittelemään.

7 Johtopäätökset

Opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää kuinka asiakkaiden taloudentilanteen paranemista voitaisiin tukea kuntoutusprosessin aikana. Opinnäytetyöhöni haastattelin seitsemää ensikodin asiakasta heidän taloudentilanteesta, rahankäytöstä, veloista, varastelusta ja kulutuskäyttämismisestä. Ohjasin myös Oulunkylän ensikodissa asiakkaille itse ideoimaani ryhmää, jonka tarkoituksena oli taloudellisen rahankäytön oppiminen. Ryhmää ohjasin neljä kertaa. Opinnäytetyön toiminnallisen osuuden oli tarkoitus pilotoida ryhmäkokonaisuutta, jossa olisi käsitelty taloudelliseen rahankäyttöön liittyviä teemoja. Neljä ryhmäkertaa toteutui, mutta monia ryhmään sopivia aiheita jäi toteuttamatta.

Tutkimuskysymyksenä oli ”Millä tavalla asiakkaiden taloudentilanteen paranemista voitaisiin tukea kuntoutusprosessin aikana”. Vastauksena tutkimuskysymykseen heräsi monenlaisia ideoita; Haastatteluissa nousi esiin monia hyviä teemoja, joiden käsittelyä työntekijät voisivat myöhemmin jatkaa Oulunkylän ensikodissa. Asiakkaiden taloudenhallinnan parantamisen tukemisesta voitaisiin jatkossa toteuttaa ryhmässä, yksilötyönä tai teemapäivinä. Asiakasryhmää voisi palvella parhaiten omantyöntekijän kanssa käytävät keskustelut ja lomaketyöskentely. Jatkossa voisi fokusoida enemmän yksilötyöhön ja teemapäiviin. Teemapäiviä voisi toteuttaa yhteistyössä esimerkiksi Uudenmaan Marttojen, Velkaneuvonnan, Kelan ja sosiaalitoimen kanssa.

Toiminnallisen osuuden jäätyä opinnäytetyössäni melko vähäiseksi ja saatuani suuren määrän haastateltavia kävi niin, että toiminnallinen toteutus jäi täydentäväksi aineistoksi tukemaan pääaineistona olevia haastatteluja.

8 Työn merkitys työelämän kannalta

Haastateltavilta tuli paljon ehdotuksia miten he voisivat oppia taloudellisempaa rahankäyttöä. Myös monta omaa ideaani jäi toteuttamatta ryhmässä. Tähän osioon olen koonnut konkreettisia ideoita, joita ensikodissa voitaisiin jatkossa hyödyntää. Eriteltyinä on vain ne ideat, joita ei toteutettu taloudellisen rahankäytön ryhmässä.

Asiakkaat toivoivat tietoa siitä mitä omaan kotiin tarvitsee hankkia kun muuttaa pois ensikodilta. Haastatteluissa toivottiin hintalaatuvertailua ja säästämiskikkoja, sekä opastusta siihen kuinka velkoja lähteä selvittämään. Haastatteluissa moni asiakas toi esille ostosriippuvuutta. Ryhmässä voitaisiin keskustella ostosriippuvuudesta, siitä mitä todella tarvitsee ostaa ja miten onnistuisi jättämään turhat ostokset kaupanhyllylle. Asiakkaat toivoivat oman henkilökoh-

taisen budjetoinnin laatimista ja sen tarkastelua. Ryhmässä laadittiin henkilökohtainen suunnitelma, muttei sitä pystytty jälkeempään tarkastelemaan, koska asiakkaat vaihtuivat.

Ryhmään sopivia itse ideoimiani aiheita voisi olla velkaneuvojalle tutustumiskäynti, kirpputorilla käynti ja vauvan soseruokien valmistus Marttojen opastuksella. Pikavippien & kulutusluottojen todellista hintaa ja erilaisia pankkitilejä voisi myös ryhmässä vertailla. Ilmainen ruoka ei mielestäni tue rahankäytön oppimista. Ruokaan perheillä menisi kotioiloissa suuri summa rahaa kuukaudessa. Ilmaisen ruoan vuoksi on asiakkaiden vaikea hahmottaa, paljonko rahaa kuluu kuukaudessa sitten kun on omassa kodissa. Ryhmässä voisi miettiä miten ruokaluista voisi säästää kotioiloissa. Ryhmässä voisi toteuttaa kokekkeittiot, jolloin toisessa keittiössä valmistettaisiin puolivalmista- tai valmisruokaa ja toisessa tehtäisiin sama ruoka alusta asti itse. Aterioiden hintoja ja makueroja voitaisiin lopuksi vertailla.

Asiakkaiden rahankäyttöä sivusta seuranneena olen usean asiakkaan kohdalla huomannut liiallista vaatteiden ja vauvantarvikkeiden ostamista. Monella vauvalla on aivan liikaa vaatteita ja tarvikkeita. Lahjoitusvaatteista huolimatta moni ostaa paljon vaatteita uutena vauvoilleen. Asiakkaiden ostamat herkut eivät usein ole olleet kaupan halvimpia vaihtoehtoja, eikä edes keskihintaisia. Järkevästä rahankäytöstä olisi mielestäni hyvä keskustella yhteisössä tai ainakin yksilökeskusteluissa niiden asiakkaiden kohdalla, joilla ongelma on havaittavissa.

Mielestäni ensikodissa olisi hyvä keskustella asiakkaan kanssa kahden kesken hänen mahdollisesta rikoshistoriasta. Keskustella voisi siitä onko mahdollisesti tuomioita vielä tulossa ja mitä ajatuksia se herättää. Vanhat vakavat teot voivat aiheuttaa painajaisia tai unettomuutta, sekä mahdollinen rikoksen uhriksi joutuminen voi aiheuttaa pelkoa. Kuntoutuksessa ei mielestäni pitäisi näitäkään seikkoja unohtaa.

9 Pohdinta

Pohdinta osiossa tuon esille omaa toimintaani tutkimuksen aikana. Pohdin myös tutkimuksen eettisyyttä ja luotettavuutta, triangulaation ja moniroolisuuden kautta.

9.1 Oman ammatillisen toiminnan reflektointi

Oma henkilökohtainen tavoitteeni oli saada kokemusta ryhmien ohjaamisesta, sekä pidemmän kokonaisuuden itsenäisestä suunnittelusta ja toteutuksesta. Opin paljon suunnitelmallisuuden tärkeydestä. Ennalta hyvin suunniteltu ryhmä meni hyvin, kun taas huonosti suunnitellun ryhmän ohjaaminen on haastavaa. Ennakoon olisi pitänyt hyvissä ajoin sopia työpaikan kanssa ryhmänohjauskerrat, jotta kaikki kerrat olisi voinut toteuttaa. Asiakkaiden kanssa yhdessä

aiheiden valinta onnistui mielestäni hyvin. Halusin kehittyä ryhmienohjaajana saamalla palautetta asiakkailta ja henkilökunnalta. Palaute jäi kuitenkin hyvin vähäiseksi, koska en tullut tehneeksi palautelomaketta. Asiakkailta sain hieman suullista palautetta ryhmien jälkeen. Ryhmää ohjasin itsenäisesti, jonka vuoksi työntekijöitä ei ollut seuraamassa ryhmääni ja näin ollen palaute jäi heiltä saamatta. Haastattelemisesta oli minulla jo entuudestaan kokemusta aiemman koulutukseni vuoksi. Silti jälkepäin ajateltuna olisin voinut kysyä enemmän tarkentavia kysymyksiä. Opinnäytetyötäni kokonaisuudessa arvioidessani mielestäni suunnittelin itselleni liian isotöisen opinnäytetyön. Olisin voinut rajata työni haastatteluihin tai pelkkään ryhmäohjaamiseen. Mielestäni molemmat olivat minulle liikaa. Helpompi olisi ollut keskittyä vain toiseen ja tehdä se kunnialla alusta loppuun saakka.

Moniroolisuus on ollut kehittämistyön haasteena. Olen ollut samaan aikaan tutkija, toimija, havainnoija ja työntekijä. Eheämmän kokonaisuuden olisi mielestäni saanut, jos olisin tehnyt opinnäytetyöni parityönä. Parityönä olisi työmäärän voinut jakaa ja samalla olisi pystynyt paremmin keskittymään omaan osa-alueeseensa. Toimijan ja havainnoijan roolin yhdistäminen on mielestäni ollut erityisen haastavaa. Hankala on saman aikaan ohjata ryhmää ja tehdä havaintoja, havaintojen kirjaamisesta puhumattakaan. Tästä syystä havainnointi jäi vähäiseksi.

9.2 Opinnäytetyön eettisyys ja luotettavuus

Opinnäytetyön luotettavuutta lisää sen moninaisuus. Opinnäytetyön luotettavuuden turvaamiseksi olen hyödyntänyt triangulaatiota. Opinnäytetyössäni yhdistelin erilaisia tutkimusmenetelmiä syventääkseni tutkimusta.

Triangulaatio on erilaisten aineistojen, teorioiden ja/tai menetelmien käyttöä tutkimuksessa. Samaa asiaa voi myös tutkia useampi henkilö. Triangulaation käyttö on perusteltua, koska yksittäisellä tutkimusmenetelmällä voi olla hankala saada aikaan laajaa kuvaa tutkittavasta asiasta. Triangulaation avulla saadaan luotettavaa tietoa tutkittavasta asiasta, koska asiaa tarkastellaan monesta näkökulmasta. Triangulaation muotoja on neljä: aineistotriangulaatio, tutkijatriangulaatio, teoriatriangulaatio ja menetelmätriangulaatio. (Eskola & Suoranta 2003: 68-69.) Tässä opinnäytetyössä olen käyttänyt aineistotriangulaatiota ja menetelmätriangulaatiota.

Aineistotriangulaatiossa yhdistellään erilaisia aineistoja keskenään kuten haastatteluja, lehdistärtikkelejä ja tilastoja. Menetelmätriangulaatiossa yhdistyy tutkimuskohteen tarkastelu erilaisten aineistonhankinta- ja tutkimusmenetelmien avulla. Esimerkkeinä mainittakoon kyselylomakkeet, havainnot ja haastattelut. Triangulaatio vie aikaa ja tuo haastetta tutkijalle, koska työmäärä lisääntyy ja jo yhdenkin aineiston kanssa kamppailu voi tuottaa ongelmia. (Eskola & Suoranta 2003: 69-70.) Opinnäytetyöni aineistoina ovat olleet haastattelut, kirjallinen ma-

teriaali ja ryhmän ohjaamisen aikana kertyneet havainnot. Opinnäytetyöni on ollut toimintatutkimus, jossa menetelminä ovat olleet teemahaastattelut ja toiminnallisena osuutena toteutettu ryhmä.

Opinnäytetyöni luotettavuutta voi heikentää, se että olen ollut samaan aikaan, sekä tutkijan- että työntekijänroolissa. Näiden roolien yhteensovittaminen on ollut opinnäytetyössäni haaste. Mielestäni haastateltavat puhuivat minulle avoimesti kokemuksistaan ja mielipiteistään haastattelun aikana. Voi olla, että tutulle henkilölle on helpompi kertoa asioistaan kuin täysin vieraille. Haastatteluissa sain paljon sellaista tietoa, jota tietääkseni asiakkaat eivät olleet aiemmin työntekijöille kertoneet. Itse en saamaani tietoa välittänyt henkilökunnalle, paitsi toki sen mitä tähän opinnäytetyöraporttiini olen kirjoittanut. Ryhmiä ohjatesa työntekijän ja tutkijan roolin yhdistämisen muodostui ongelmaksi. Ryhmän aikana tekemiäni havaintoja en saanut kirjattua ylös. Yksin ei kaikkea pysty tekemään. Ryhmien videointi tai parityöskentely olisi ratkaissut tämän ongelman. Ensikodissa työskentely on tuonut minulle laajempaa tietoa tämän tyylisestä asiakaskunnasta, jota olen voinut hyödyntää tutkimusta tehdessäni. Olen voinut tuoda opinnäytetyöraporttissani esille niin sanottua hiljaista tietoa.

Haastatteluun asiakkaat osallistuivat vapaaehtoisesti. He saivat itse päättää osallistuvatko haastatteluun vai eivät. Kaikki asiakkaat eivät halunneet osallistua haastatteluun. Ryhmiin osallistuminen ei ollut vapaaehtoista, koska ne kuuluvat ensikotikuntoutukseen. Ryhmiin osallistumisvelvoitteelle oli siis selkeät perustelut. Olen pyrkinyt ohjaamaan kaikkia asiakkaita yhdenvertaisesti ryhmässä. Rahankäyttöä mietittäessä helposti ohjaaminen painottuu niihin asiakkaisiin, joilla rahan kanssa on eniten ongelmia. Mielestäni kuitenkin onnistuin olemaan tasavertainen asiakkaita kohtaan.

Haastattelujen litterointi ja opinnäytetyöraportin kirjoittamisen vaiheissa haastateltavien salassa pysymisessä olen ollut erityisen tarkkana. Minulle on ollut tärkeää, ettei haastateltava ole tunnistettavissa missään kirjoitusvaiheessa. Olen pyrkinyt olemaan tarkkana ettei myöskään asiasältö muutu tiivistettäessä toisen ihmisen ajatuksia lopulliseen, kirjoitettavaan muotoon. Tunnistettavuuden vuoksi olen jättänyt arkaluonteisimmat asiat pois opinnäytetyöstäni, sekä tarvittaessa olen muokannut haastateltavan murretta yleiskielelle. Myös ryhmiin osallistuneiden henkilöllisyyden olen salannut täysin.

Lähteet

Eskola, J. & Suoranta, J. 2003. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Heikkonen, K. & Välikangas H. 2011. Elämänhallinta yksilön kokemuksena: Pulinapaja-projektin merkitys nuorten elämänhallinnan kokemukselle. Oulun yliopisto, kasvatustieteiden tiedekunta. http://www.mielenterveysseura.fi/files/864/gradu_Heikkonen_Valikangas.pdf

Helsingin ensikoti ry. Ensi- ja turvakotienliitto. Lainattu 29.7.2013.
http://www.ensijaturvakotienliitto.fi/jasenyhdistykset/helsingin_ensikoti_ry/

Holopainen, K. 1998. Äitiys on mahdollisuus: Päihdeongelmaisten äitien kuntoutus Oulunkylän ensikodissa. Ensi- ja turvakotien liiton julkaisu 17. Nykypaino Oy.

Kangasaho, K. 2013. Aikuissosiaalityö vapautuneen vangin elämänhallinnan tukena. Pro gradu -tutkielma. Itä-Suomen yliopisto, Yhteiskuntatieteiden laitos.
http://epublications.uef.fi/pub/urn_nbn_fi_uef-20130535/urn_nbn_fi_uef-20130535.pdf

Laki varkaudesta, kavalluksesta ja luvattomasta käytöstä 24.8.1990/769.

Näkki, P. 2006. Vankien velkaantuminen ja yhteiskuntaan integroituminen. Sosiaali- ja terveysministeriö, Helsinki: Yliopistopaino.
http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-3755.pdf

Päihteitä käyttävien perheiden ensikotipalvelut. Helsingin ensikoti ry. Lainattu 30.7.2013
http://www.helsinginensikoti.fi/files/esitteet/Paihteita_kayttavien_ensikotipalvelut.pdf

Rikoslaki luku 28, 1-3 § Varkaus, Törkeä varkaus & Näpistys 24.8.1990/769.

Ronkainen, S., Pehkonen L., Lindblom-Ylänne, S. & Paavilainen E. 2011. Tutkimuksen voima sanat. WSOYpro OY.

Ruumensaari, H. 2012. Pois pullon pauloista. Näkökulmia päihdekuntoutujien muutosmotivaatioon ja hoitoon hakeutumiseen. Pro gradu -tutkielma. Lapin yliopisto, Yhteiskuntatieteiden tiedekunta.
<http://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/77094/Ruumensaari.Hanna.pdf?sequence=1>

Saarinen, H. 2001. Nuoruus ja hulluus, vanhuus ja viisaus? Tutkimus nuortenkulutuskäyttäytymisestä ja velkaantumisesta. Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus STAKES. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy, 20-51.

Tuomi, J. & Sarajärvi, A. 2012. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 9. uudistettu laitos. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi

Vilenius, E. 2008. Säästökirja: Elä enemmän, maksa vähemmän. Falun: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Ympäri vuorokautiset palvelut. Helsingin ensikoti ry. Lainattu 30.7.2013.
<http://www.helsinginensikoti.fi/haetko-apua/ymparivuorokautiset-palvelut>

Liitteet

Liite 1 Teemalista

Liite 2 Haastattelurunko

Liite 3 Kirjallinen suostumus opinnäytetyöhön osallistumisesta

Liite 4 Suostumus opinnäytetyöhön osallistumiseen

Liite 5 Rahankäyttösuunnitelma

Liite 6 Ilmaista tekemistä vauvan kanssa

Liite 1 Teemalista

Taloudellinen tilanne ja rahankäyttö

Varastelu

Velat

Säästäminen

Motivaatio rahatilanteen muuttamiseen

Liite 2 Haastattelurunko

Taloudellinen tilanne ja rahankäyttö

Millainen taloudellinen tilanteesi on juuri nyt?
Miten taloudellinen tilanteesi on muuttunut viime vuosien aikana?
Mitkä ovat suurimpia haasteita taloudellisen selviytymisenne kannalta?
Mistä tällä hetkellä saatte rahaa?
Paljonko teidän perheellä on kuukaudessa rahaa käytettävissä?
Mihin tällä hetkellä perheellänne kuluu rahaa?
Mihin asioihin rahankäytössä olisi syytä kiinnittää huomiota?

Varastelu

Oletko koskaan varastanut?
Mitä olet varastanut?
Miten usein olet varastanut?
Milloin olet viimeisen kerran varastanut?
Mikä on saanut sinut varastamaan?
Millainen on nyt suhtautumisesi varastamiseen?

Velat

Onko sinulla velkoja?
Minne olet velkaa?
Tiedätkö miten paljon olet velkaa?
Avaatko saamasi kirjeet? Miksi et avaa?
Oletko koskaan ottanut pikavippiä? Oletko saanut maksettua takaisin?
Oletko lainannut rahaa kavereilta tai sukulaisilta?
Mihin käyttötarkoitukseen lainatut rahat ovat kuluneet?
Oletko maksanut lainaamasi rahat takaisin?

Säästäminen

Onko teillä rahaa säästössä?
Mihin asioihin olisit valmis käyttämään säästössä olevaa rahaa?
Mistä asioista olisit valmis tinkimään nykyisessä rahan käytössäsi?
Millä keinoilla voisit rahaa säästää?
Mihin käyttäisit säästöön jäävän rahan?
Mietitkö kaupassa halvemman ja kalliimman tuotteen välillä kumman ostat?
Pyritkö ostamaan tuotteita silloin kun ne ovat tarjouksessa?
Teetkö ostoksia kirpputorilta? Mitä ostat kirpputorilta?
Ostatko internetistä käytettyjä tavaroita? Mitä ostat käytettynä internetistä?

Muutosmotivaatio

Miten haluaisit muuttaa tämän hetkistä rahankulutustasi?
Millainen on motivaatiosi muuttaa kulutuskäyttäytymistäsi?
Oletko halukas selvittämään omaa rahatilannettasi?
Mitä olisit valmis tekemään oman rahatilanteesi parantamiseksi?
Olisiko sinulla ehdotuksia miten sinä voisit oppia taloudellisempaa rahankäyttöä?
Millaisia aiheita mielestäsi pitäisi käsitellä ryhmässä?

Liite 3 Kirjallinen suostumus opinnäytetyöhön osallistumisesta

Kirjallinen suostumus opinnäytetyöhön osallistumisesta

Kuvaus opinnäytetyöstä ja sen toteuttamisesta

Opinnäytetyöni kehittämisen kohteena on Oulunkylän ensikodin asiakkaiden suunnitelmallisuuden, rahatilanteen ja elämänhallinnan parantaminen. Asiakkaiden taloudellisen tilanteen parantuminen tukisi heidän kuntoutusta. Opinnäytetyönäni aion ohjata Oulunkylän ensikodissa asiakkaille itse ideoimaani ryhmää, jonka tarkoituksena on taloudellisen rahankäytön oppiminen. Ryhmän ohjaaminen tulee tapahtumaan syksyn ja talven aikana. Opinnäytetyön on tarkoitus valmistua kesään 2014 mennessä.

Opinnäytetyöni tutkimustehtävänä on luoda uusi työväline ensikodin käyttöön. Opinnäytetyön tuotoksena tehtävä työväline on taloudenhallintaan liittyvä ryhmäohjauspaketti.

Opinnäytetyöni tarkoituksena on löytää vastaus kysymykseeni: Millaisia keinoja on Oulunkylän ensikodin työntekijöillä asiakkaiden taloudellisen rahankäytön tukemiseksi?

Tulen haastattelemaan ryhmätoiminnassa mukana olevia. Haastattelut toteutan ryhmätoiminnan tueksi. Haastatteleamalla saisin tietoa muun muassa asiakkaiden tämän hetkisestä rahankäytöstä, taloudelliseen rahankäyttöön liittyvistä ongelmista ja henkilön motivaatiosta muuttaa omaa kulutuskäyttäytymistään. Haastatteluiden avulla uskon saavani paremman kokonaiskäsityksen asiakaskunnan tarpeista ryhmän suhteen.

Haastattelut tulen tekemään lokakuun loppuun mennessä. Haastatteluihin osallistuminen on vapaaehtoista. Tutkimukseen osallistuvien henkilötietoja ei tulla paljastamaan missään vaiheessa. Tutkimusta julkaistaessa poistetaan tiedot, joista haastateltavat voitaisiin tunnistaa. Pysin olemaan rehellinen, huolellinen ja tarkka kerätessäni aineistoa, analysoinnissani sekä tuloksiani esitellessäni. Pysin takaamaan sen, että tulkintani vastaavat haastateltavien sanomaa.

Liite 4 Suostumus opinnäytetyöhön osallistumiseen

Suostumus opinnäytetyöhön osallistumiseen

Minulle on selvitetty opinnäytetyön aihe, tarkoitus ja opinnäytetyössä käytettävät tutkimusmenetelmät. Olen tietoinen siitä, että opinnäytetyöhön osallistuminen on vapaaehtoista. Olen myös tietoinen siitä, että opinnäytetyöhön osallistuminen ei aiheuta minulle minkäänlaisia kustannuksia, henkilöllisyyteni jää vain tutkijan tietoon ja minua koskeva aineisto hävitetään tutkimuksen valmistuttua.

Haastatteluun osallistuminen on vapaaehtoista ja tunnistettavuuteen liittyvät seikat ovat haastattelutilanteessa selvitetty minulle. Opinnäytetyö on valmistuttuaan julkinen.

Suostun siihen, että minua haastatellaan ja haastattelussa antamiani tietoja käytetään kyseisen opinnäytetyön tarpeisiin, jolla halutaan tuottaa työelämää kehittävää tietoa. Voin halutessani keskeyttää opinnäytetyön aineiston keruuseen osallistumisen milloin tahansa ilman, että minun täytyy perustella keskeyttämistäni.

Paikka ja päiväys _____

Allekirjoitus _____

nimen selvennys, haastateltava, asiakas

Paikka ja päiväys _____

Allekirjoitus _____

Reija Pietiläinen, opinnäytetyötä tekevä opiskelija
Laurea-ammattikorkeakoulu, Tikkurilan yksikkö

Liite 5 Rahankäyttösuunnitelma

TULEVAN KUUKAUDEN RAHANKÄYTTÖSUUNNITELMA

Kuukauden tulot	Suunnitelma	Toteutus
Äitiyspäiväraha	_____	_____
Lapsilisä	_____	_____
Kotihoidontuki	_____	_____
Elatusapu	_____	_____
Opintotuki	_____	_____
Palkka	_____	_____
Muut tulot	_____	_____
Saatavat velat	_____	_____
Säästöt	_____	_____
Toimeentulotuki	_____	_____
Sukulaisilta saatavat rahat	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
Yhteensä	_____	_____

Kuukauden laskut	Suunnitelma	Toteutus
Vuokra	_____	_____
Sähkö	_____	_____
Vesimaksu	_____	_____
Lääkärilaskut	_____	_____
Puhelin	_____	_____
Maksusuunnitelman mukaiset velat	_____	_____
Muut velat	_____	_____
Harrastukset	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
_____	_____	_____
Yhteensä	_____	_____

Viikko 1 menot	Suunnitelma	Toteutus
Vauvan tarvikkeet	_____	_____
Vauvan ruokakulut	_____	_____
Vaipat	_____	_____
Vauvan vaatteet	_____	_____
Vauvan lääkekulut	_____	_____
Aikuisen ruokakulut	_____	_____
Aikuisen vaatteet	_____	_____
Henkilökohtainen hygienia	_____	_____
Matkakulut (julkiset, bensa)	_____	_____
Tupakka	_____	_____
Limsat, energiajuomat	_____	_____
Karkit ja muut herkut	_____	_____
Vuokratut elokuvat	_____	_____
Muut vapaa-ajan aktiviteetit	_____	_____
Heräteostokset	_____	_____
_____	_____	_____
Yhteensä	_____	_____

Viikko 2 menot	Suunnitelma	Toteutus
Vauvan tarvikkeet	_____	_____
Vauvan ruokakulut	_____	_____
Vaipat	_____	_____
Vauvan vaatteet	_____	_____
Vauvan lääkekulut	_____	_____
Aikuisen ruokakulut	_____	_____
Aikuisen vaatteet	_____	_____
Henkilökohtainen hygienia	_____	_____
Matkakulut (julkiset, bensa)	_____	_____
Tupakka	_____	_____
Limsat, energiajuomat	_____	_____
Karkit ja muut herkut	_____	_____
Vuokratut elokuvat	_____	_____
Muut vapaa-ajan aktiviteetit	_____	_____
Heräteostokset	_____	_____
_____	_____	_____
Yhteensä	_____	_____
Viikko 3 menot	Suunnitelma	Toteutus
Vauvan tarvikkeet	_____	_____
Vauvan ruokakulut	_____	_____
Vaipat	_____	_____
Vauvan vaatteet	_____	_____
Vauvan lääkekulut	_____	_____
Aikuisen ruokakulut	_____	_____
Aikuisen vaatteet	_____	_____
Henkilökohtainen hygienia	_____	_____
Matkakulut (julkiset, bensa)	_____	_____
Tupakka	_____	_____
Limsat, energiajuomat	_____	_____
Karkit ja muut herkut	_____	_____
Vuokratut elokuvat	_____	_____
Muut vapaa-ajan aktiviteetit	_____	_____
Heräteostokset	_____	_____
_____	_____	_____
Yhteensä	_____	_____
Viikko 4 menot	Suunnitelma	Toteutus
Vauvan tarvikkeet	_____	_____
Vauvan ruokakulut	_____	_____
Vaipat	_____	_____
Vauvan vaatteet	_____	_____
Vauvan lääkekulut	_____	_____
Aikuisen ruokakulut	_____	_____
Aikuisen vaatteet	_____	_____
Henkilökohtainen hygienia	_____	_____
Matkakulut (julkiset, bensa)	_____	_____
Tupakka	_____	_____
Limsat, energiajuomat	_____	_____
Karkit ja muut herkut	_____	_____
Vuokratut elokuvat	_____	_____
Muut vapaa-ajan aktiviteetit	_____	_____
Heräteostokset	_____	_____
_____	_____	_____
Yhteensä	_____	_____
Kuukauden yhteenveto	Suunnitelma	Toteutus
Kuukauden menot yhteensä €	_____	_____

Jäikö rahaa säästöön? Mikäli jäi, paljonko?

Toteutuiko rahankäyttösi suunnitelman mukaisesti? Mikäli ei, miksi ei?

Mihin asioihin sinun tulisi kiinnittää enemmän huomiota rahankäytössäsi?

Kuluiko rahaa tarpeettomaan? Mihin?

Oletko tyytyväinen rahankäyttöösi tässä kuussa? Miksi?

Liite 6 Ilmaista tekemistä vauvan kanssa

VAUVAN KANSSA ILMAISTA PUUHAA JA TAPAHTUMAA

KOTONA

Raskauskiloja voi karistaa kotona jumppaamalla. Internet on pullollaan erilaisia jumppavideoita. Vauva voi olla jumpatessa painona. Vanhemman jumpatessa vauva voi myös tarkkailla lattialla jumpan kulkua.

Vaunulenkit ovat oivaa ulkoilua vauvan kanssa lähestulkoon säällä kuin säällä. Vanhempi saa raitista ilmaa ja liikuntaa. Mikäli kotona ei ole mahdollisuutta nukuttaa lasta ulkona, voi ulkoilun toteuttaa vaunulenkillä.

Omia laulu-leikkihetkiä voi myös pitää lapselle kotona, maksulliseen muskariin menemisen sijaan.

Vauvan oma taidehetki on helposti toteutettavissa kotoa löytyvistä myrkyttömistä elintarvikkeista ja paperista. Taiteilun on parasta tapahtua kylpyhuoneessa tai hyvin suojatulla alustalla, esim. sanomalehtien päällä. Taiteiluun käytettävien maalien tulee olla sellaisia joiden päätyminen vauvan suuhun ei ole haitallista. Maaliksi sopii esimerkiksi: Aprikoosisose, Kuningatarse, Luumusose, Mangosose, Mustikka: Kokonaisena, soseena, kiisselinä ja mehuna, Porkkanasose, Puolukka: Kokonaisena, soseena, kiisselinä ja mehuna, Ruusunmarjasose, Vadelmakiisseli ja Vesi: Nestemäisenä ja jäänä.

LEIKKIPUISTOT

Helsingin kaupungin leikkipuistoissa järjestetään toimintaa ympäri vuoden. Viikko-ohjelmat löytyvät leikkipuistojen omilta sivuilta. Kesäisin lapset saavat ilmaisen aterian. Useimmista kaupungin leikkipuistosta löytyy kahluuallas.

KIRJASTOT

Kirjastot tarjoavat runsaasti satutunteja ja naperokinoja perheen pienimmille. Valikoimista löytyy myös vauvoille sopivia kirjoja. Isommille lapsille on lainattavana kirjojen lisäksi myös dvd-ohjelmia.

HOPLOP

HopLop on liikunnallinen seikkailupuisto, jossa lapset voivat vanhempiensa kanssa kokea leikki- ja liikuntaelämyksiä sekä onnistumisen kokemuksia omien mieltymystensä ja uskalluksensa mukaan. HopLop tarjoaa lapsille tekemistä ja ympäristön, jossa vanhemmat ja muut läheiset pääsevät osallisiksi lasten spontaaneihin liikuntaleikkeihin kannustajina, rohkaisijoina ja leikkikumppaneina.

Lähistön Hoplop-puistot: Itä-Helsinki, Vantaa, Espoo, Kerava, Riihimäki ja Porvoo

Muut ovat auki joka päivä klo 10-20 paitsi Porvoo on auki ma-la 10-20 ja su 10-18

Hinnat: Aikuiset 0 €, Alle 1-vuotiaat sylilapset 0 €, 1-2 vuotiaat 8,50 € ja Yli 3-vuotiaat 13 €

Leikkimaksu oikeuttaa rajoittamattomaan yhtämittaiseen leikkiaikaan.

<http://www.hoplop.fi/>

SNADISTADI

3000 neliön Hupipuisto SnadiStadi Helsingin Ruoholahdessa tarjoaa sisätiloissa koko perheelle mahtavan valikoiman toimintaa mm. liikennepuisto, minielokuvateatteri, seikkailupuistot isoille ja pienille, jättihiekkalaatikko ja omat alueet street-lajeihin sekä palloiluun. Hupipuiston tapahtuma-alueella on ohjattua toimintaa päivittäin ja viikonloppuisin esiintyvät lasten ja nuorten suosikit. Kaiken lisäksi Hupipuistosta löytyy piknik-kahvila ja kauppakatu. Sisään-pääsyrannekkeella on rajaton leikkiaika.

Huomioithan, että lasten rattaat ja vaunut tulee jättää vaunuparkkiin puiston ulkopuolella olevan aulaan!

Avoinna joka päivä klo 10-20.

Hinnat: Aikuiset 0 €, Alle 1 vuotiaat 0€, Alle 3-vuotiaat 8€ ja Yli 3-vuotiaat 12 €

<http://www.snadistadi.fi/>

FALLKULLAN KOTIELÄINTILA

Fallkullan kotieläintilalla lapsilla ja nuorilla on mahdollisuus hoitaa eläimiä. Sunnuntait on varattu perheille eläinten katselupäiväksi. Fallkullan kotieläintila on Helsingin kaupungin nuor-

risoasiankeskuksen nuorisotalo, joka on erikoistunut kotieläintalouteen. Fallkullassa voit tutustua perinteisiin maatilan kotieläimiin: lampaisiin, vuohiin, nautoihin, sikoihin, ankkoihin, kanoihin, kaneihin ja hevosiin. Monet eläimistämme edustavat perinteisiä suomalaisia alkupe-
räisrotuja.

Olemme avoinna ke-pe klo 10-18 sekä su klo 10-15. Sunnuntaisin kahvila klo 10.30-14. Kahvi-
lassamme ei käy maksukortit, vain käteinen.

Fallkulla sijaitsee Malmin pohjoispuolella. Tapanilan asemalta on n. 10 - 15 min kävelymatka.
Malmin ja Puistolantien asemilta pääsee myös bussilla 76A ja 76B aivan kotieläintilan viereen.

Käyntiosoite Malminkaari 24, Helsinki.

[http://www.hel.fi/hki/nk/fi/Nuorisotilat/Nuorisotalojen+yhteystiedot/Fallkullan+kotiel_intil
a](http://www.hel.fi/hki/nk/fi/Nuorisotilat/Nuorisotalojen+yhteystiedot/Fallkullan+kotiel_intil
a)

HALTIALAN MAATILA

Haltialan tila on kuin pala suomalaista maalaismaisemaa. Tilaan kuuluu useita entisen karta-
non rakennuksia ja navetta, jossa on kotieläimiä. Tilaa ympäröivät laajat viljelysalueet - mai-
semapellot, joita viljelemällä hoidetaan arvokasta kulttuurimaisemaa.

Haltialan tila tarjoaa kävijöille kiinnostavan vierailukohteen, hyvän esimerkin toimivasta maa-
tilasta sekä mahdollisuuden tutustua kotieläimiin.

Haltialan tilalla on monia kotieläimiä, kuten lehmiä, lampaita, sikoja ja kanoja. Ne ovat ke-
sällä - yleensä kesäkuun alusta lokakuun puoliväliin - ulkona, jolloin niitä pääsee piha-alueella
katsomaan aamusta iltaan. Muun osan vuotta eläimet ovat sisätiloissa. Silloin niitä pääsee
katsomaan arkisin klo 18-20 ja viikonloppuisin klo 11-18. Osoite: Kuninkaantammen-
tie/Laamannintie

BABYKINO KALLION KIRJASTO

Elokuvia lapsille tarjolla Kallion kirjaston Babykinossa. Keskiviikkoisin Kallion kirjaston Satu-
linna muuttuu elokuvasaliksi. BabyKino on tarkoitettu vanhemmille/hoitajille ja vauvoille.
Elokuvan äänet ovat normaalia hiljaisemmalla ja tilassa on himmeä valaistus. Lastenvaunut
voi jättää parkkiin lastenosastolle. Satulinnaan voit ottaa mukaan kantokassin tai turvaistui-
men jossa vauvasi voi nukkua leffan aikana. Tilassa on myös muhkeita FatBoy -säkkituoleja
johon voi helposti tehdä pesän. Vauvanhoitoa helpottavat lastenhoitohuone sekä mikroaalto-
uuni. Viikon elokuva esitetään aina keskiviikkoisin klo 11.00. ja toinen näytös heti perään klo
13.00.

Tulevia elokuvia:

6.11. Tervetuloa nukkekotiin

30.10. Kuka sanoo tahdon

23.10. Lurjukset

Esitykset ovat aina maksuttomia. Kallion kirjasto, Viides linja 11, Helsinki

VAUVOJEN LORUPIIRI OULUNKYLÄN KIRJASTO

Tervetuloa loruttelemaan vauvojen lorupiiriin. Kokoonnumme kerran kuussa torstaisin. Päi-
vämäärät 24.10. ja 21.11.

Tapahtumapaikka: Oulunkylän kirjasto

Tapahtuma-aika: 24.10.2013 klo 9:30 - 10:30

Käyntiosoite: Kylänvanhimmantie 27

PERHEKAHVILOITA

Mannerheimin lastensuojeluliitto järjestää vaatteidenkierrätyspäiviä, perhekahviloita ja muu-
ta toimintaa paikallisyhdistysten voimin. MLL:lta voi vuokrata turvaistuimia ja matkasänkyjä.
Oman alueen toiminnasta löytyy tarkempaa tietoa paikallisyhdistysten omilta sivuilta.

MLL Oulunkylän perhekahvila on auki torstaisin klo 10-11.30 Oulunkylän nuorisotalolla. Käynti
nuorisotalon tiloihin on työväenopiston oven kautta. Perhekahvilassa on mahdollisuus tutustua
alueen äiteihin/isiin ja lapsiin rennosti kahvittelun lomassa. Ohjelma vaihtelee vapaasta olei-
lusta mm. alueen päivähoiton esittäytymiseen ja vaate-esittelyihin. Perhekahvila on maksu-
ton, kahvilatarjoilut 1,5 euroa/perhe. Käyntiosoite: Kylänvanhimmantie 25B

MLL Länsi-Pakilan perhekahvila on auki keskiviikkoisin klo 10 - 12 Pakilan nuorisotalolla. Toi-
minta on avointa, kahvipöytä 1 e. Käyntiosoite: Lepolantie 19

<http://www.mll.fi/perheille/perhekahvilat/>

AVOIN KOHTAAMISPAIKKA

Pääkaupunkiseudun yksin- ja yhteishuoltajat eli Paksy ry:n olohuone on vapaamuotoinen ja avoin kohtaamispaikka yksin- ja yhteishuoltajille. Helsingin olohuoneet löytyvät Herttoniemestä, Pihlajanmäestä, Tapulista, Viikistä, Pikku-Huopalahdesta ja Pukimäestä.

Kaikki ovat lapsineen lämpimästi tervetulleita yhteiseen toimintaan. Olohuoneet tarjoavat vanhemmalle hengähdystauon sekä mahdollisuuden jakaa ajatuksia ja kokemuksia muiden aikuisten kanssa. Olohuoneessa voi virkistäytyä, oppia uusia taitoja tai muuten vaan viettää aikaa vertaistuen merkeissä. Jokainen voi tulla paikalle omana itsenään, tutustua toimintaan ja muihin osallistujiin omaan tahtiinsa.

Olohuoneet kokoontuvat arki-iltaisin kerran viikossa tai joka toinen viikko, pari tuntia kerrallaan. Lastenhoito on järjestetty jokaisen kokoontumisen ajaksi - samoin kahvitarjoilu.

Olohuoneessa on ainakin yksi vetäjä, jonka kanssa suunnitellaan yhdessä olohuoneen toimintaa. Ohjelmaan voi vapaan jutustelun lisäksi kuulua mm. erilaisia teemailtoja, tuotesitottelyjä, elokuvailtoja. Voidaan suunnitella yhdessä tulevaisuuden unelmakarttaa, leipoa tai askarrella yhdessä ennen tärkeitä juhlia. Voidaan opetella paikkaamaan polkupyörän kumia, käyttämään nettiä tai voidaan kutsua asiantuntija alustamaan jostakin mielenkiintoisesta aiheesta; kasvatuksesta, ihmissuhteista, omasta jaksamisesta, perheoikeudesta, terveydestä jne. Jokainen olohuoneen jäsen voi olla itse vaikuttamassa toiminnan sisältöön - kukin olohuone muotoutuu osallistujiensa näköiseksi ja mukaan voi tulla milloin tahansa.

Lisätietoja antaa mielellään p. 050 512 3136 tai paksysihteeri@gmail.com

<http://www.paksy.net/10>

ILMAISET MUSEOPÄIVÄT

Suurin osa Helsingin museoista järjestää maksuttomia museopäiviä ja Helsingin kaupungin museoihin pääsee ilmaiseksi joka päivä.

Helsingin kaupunginmuseon toimipisteitä:

Kaupunginmuseo

Hakaselmen huvila

Ruiskumestarin talo

Työväen asuntomuseo

Tuomarinkylän museo

Ratikkamuseo

Sederholmin talo

Viimeisenä listassa oleva Sederholmin talo on nyt Lasten kaupunki. Uudenlainen koko perheen museo kutsuu tutustumaan Helsingin menneisyyteen elämyksellisesti omin käsin. Talossa järjestetään myös paljon toimintaa lapsille. Huom! Lastenvaunuille on ulkona oma katos, sisälle vaunuja ei voi tuoda tilanpuutteen vuoksi. Avoinna: ti-pe 13-17 & la-su 11-17 Käyntiosoite:

Aleksanterinkatu 16-18

Helsingin taidemuseo Tennispalatsissa on ilmainen sisäänpääsy joka kuun ensimmäinen perjantai.

Kluuvin galleriaan on ilmainen sisäänpääsy.

Helsingin luonnontieteelliseen museoon on maksuton sisäänpääsy kuukauden ensimmäisenä torstaina klo 16-18. Pohjoinen Rautatiekatu 13, 00100 Helsinki.

<http://www.luomus.fi/museo/>

Valtion taidemuseon nykytaiteen museo Kiasmaan pääsee tutustumaan ilman pääsymaksua joka kuun ensimmäisenä perjantaina klo 17 lähtien. Sinebryhoffin taidemuseon maksuton museopäivä on joka kuun ensimmäisenä keskiviikkona klo 17-20. Myös Ateneumin taidemuseoon pääsee kuukauden ensimmäisenä keskiviikkona ilmaiseksi klo 17 lähtien, mikäli esillä on vain museon kokoelmanäyttely.

Suomen kansallismuseossa vietetään ilmaista museoiltapäivää perjantaisin klo 16-18. Museoon on vapaa pääsy myös kansainvälisenä museopäivänä 18.5. ja Helsinki-päivänä 12.6.

Kaisaniemen kasvitieteellisen puutarhan kasvihuoneeseen vapaa pääsy joka kuun ensimmäisenä torstaisin klo 16-18. Kesäajalla ilmainen sisäänpääsy torstaisin klo 15-17. Kaisaniemen ulkopuutarhaan on vapaa pääsy.

Päivälehdessä on vapaa pääsy.

Arkkitehtuurimuseoon on vapaa sisäänpääsy joka kuun ensimmäinen perjantai.

Taidekoti Kirpilässä on esillä suomalaisen taiteen kokoelma. Museoon on vapaa pääsy. Museo järjestää myös ilmaisia yleisöluentoja.
Reitzin säätiön museossa on esillä taide- ja antiikkiesinekokoelma. Museon kokoelmiin kuuluu muun muassa Albert Edelfeltin ja Helene Schjerfbeckin maalauksia. Museo on avoinna kahtena päivänä viikossa. Museoon on vapaa pääsy.
Helsingin yliopistomuseo Arppeanumiin on vapaa pääsy.
Omakirppis Kaboomin tiloissa toimii ilmainen keräilymuseo ja galleria.
Lisätietoa museoista ja niiden aukioloajoista löytyy googlaamalla.

TULEVIA TAPAHTUMIA

Linnanmäen Valokarnevaali maksuttomia laitteita lapsille ja ohjelmaa 12.-20.10.2013 Linnanmäellä, alueelle vapaa pääsy. Linnanmäen kesäkausi huipentuu koko kauden päättävään Valokarnevaaliin. Huvipuisto tulvii hyvässä seurassa nautittavista maksuttomista huippukonserteista, esityksistä ja valosta. Nauti huvipuistolaitteista niiden täydessä loistossaan. Lapsiperheiden iloksi on 11 maksutonta laitetta.
Aukioloajat: 16.-18.10. klo 17-22 ja 19.-20.10. klo 13-22.

Kolme pientä porsasta- nukketeatteri ja työpaja - Три маленьких поросёнка
Jännittävä nukketeatteriesitys kolmesta pienestä porsaasta ja pahasta sudesta. Esitys sopii kaikenikäisille lapsille ja lapsenmielisille. Esityksen jälkeen on mahdollisuus osallistua työpajaan, jossa voi tehdä oman pikku porsaan. Esityskieli on suomi, laulut venäjäksi, työpaja suomeksi ja venäjäksi. Esiintyjinä Lastenkulttuurikeskus Musikantit
Три маленьких поросёнка - представление кукольного театра и мастерская
18.10.2013 в 10-11.30
зал Аксели
Увлекательный кукольный спектакль про трёх маленьких поросят и о плохом волке.
Представление подходит детям всех возрастов и взрослым. После спектакля каждый желающий может сделать своего маленького поросёнка.
Спектакль идет на финском языке, песни исполняются на русском языке, мастерская на финском и русском языках.
Выступление проводит Детский Культурный центр Музыканты.
Tapahtumapaikka: Sellon kirjasto, Akseli-sali
Tapahtuma-aika: 18.10.2013 klo 10:00 - 11:30
Osoite: Leppävaarankatu 9, Espoo

Ankan siivellä - Kari Korhosen originaalipiirroksia. Suomen kansainvälisesti julkaistuun sarjakuvapiirtäjä, Kari Korhonen, viettää tänä syksynä 20-vuotistaiteilijajuhlaansa. Hänen Anka-sarjakuviaan on ilmestynyt tähän mennessä 34 eri maassa. Näyttelyssä on esillä Kari Korhosen piirrosoriginaaleja ja käsikirjoitusluonnoksia. Vapaa pääsy. Museossa on in-vawc/lastenhoituhuone.
Tapahtuma-aika: 26.09.2013 - 03.11.2013
Avoinna: ti-su klo 11-17
Tapahtumapaikka: Päivälehdessä museo
Osoite: Ludviginkatu 2-4, 00130 Helsinki
Lisätiedot: www.paivalehdessämuseum.fi

Koivu ja tähti - Topeliuksen paluu. Adalminan helmi, Vattumato, Sampo Lappalainen, Prinsessa Kultakutri ja Parempi tie ovat monille tuttuja Sakari Topeliuksen klassikkosatuja. Tänä vuonna 135 vuotta täyttävä WSOY tarjoaa juhlavuotensa kunniaksi Topeliuksen rakastetuimmat sadut lastenkamarien modernina taidekirjana. Annantalon syksyn päänäyttelyssä Risto Suomen alkuperäiskuvien rinnalla esitellään kirjan aiempien kuvittajien kuten Carl Larssonin, Rudolf Koivun, Martta Wendelinin ja Albert Edelfeltin töitä valokuvin.
Avoinna: Ma-pe klo 13-20, la-su klo 10-16.
Tapahtuma-aika: 04.09.2013 - 06.11.2013
Tapahtumapaikka: Annantalo, galleria
Käyntiosoite: Annankatu 30, 00100 Helsinki
Lisätiedot: www.annantalo.fi

Uutta Helsinkiä. Helsinkiä rakennetaan vilkkaammin kuin koskaan, kokonaisia uusia asuin- ja työpaikka-alueita syntyy. Niille rakennetaan asuntoja, tiloja yrityksille, päiväkoteja, kouluja, puistoja, ulkoilureittejä ja katuja. Näyttelyssä esitellään asumiskohteet Jätkäsaarella, Kalasatamassa, Kruunuvuorenrannassa sekä Kuninkaantammassa, Honkasuolla, Viikissä, Myllypurossa ja Alppikylässä.

Tapahtuma-aika: 03.09.2013 - 11.12.2013

Tapahtumapaikka: Info- ja näyttelytila Laituri

Osoite: Narinkka 2, Helsinki

Lisätiedot: laituri.hel.fi

Art nouveaun luonto. Kaupunginmuseon päärakennuksen, Sofiankatu 4, Lyhtyalissa on Art nouveaun luonto -näyttely, joka tuo esiin luonnon merkityksen 1800-1900-lukujen vaihteen taiteessa ja arkkitehtuurissa eri puolilla Eurooppaa.

Tapahtuma-aika: 05.10.2013 - 16.02.2014

Avoinna: ma-pe 9-17, to 9-19, la-su 11-17

Tapahtumapaikka: Helsingin kaupunginmuseo

Lisätiedot: www.hel.fi

Vauvojen lorutuokiot. Runoja, loruleikkejä ja kirjavinkkejä alle 1-vuotiaille vauvoille vanhemman kanssa Lastenmaan satuhuoneessa

Joka kuukauden ensimmäinen maanantai klo 10-10.45.

Tapahtumapaikka: Sellon kirjasto, Satuhuone

Tapahtuma-aika: 4.11. & 2.12. klo 10:00 - 10:45

Osoite: Leppävaarankatu 9

Koko perheen barokkipäivä. Pujahda aikamatkalle ja ihastu runsaaseen ja riemukkaaseen barokin aikakauteen! Päivän tapahtumiin on vapaa pääsy! Vapaaliput klo 16 päätöskonserttiin noudettavissa 4.11. alkaen Kanneltalon lipunmyynnistä.

Tapahtuma-aika: 09.11.2013 12:00

Tapahtumapaikka: Kanneltalo

Osoite: Klaneettitie 5, Helsinki

Tarkka ohjelma www.kanneltalo.fi

Aleksanterinkadun joulukadun avajaiset 2013. Jouluvaikein koristeltu Aleksanterinkatu julistetaan avatuksi virallisten seremonioiden siivittämänä. Senaatintorin hyväntekeväisyyskojut avautuvat klo 13.30, varsinainen ohjelma alkaa kirkon portailla klo 14.00. Ylipormestari Jussi Pajunen ja Joulupukki avaavat joulukadun ja joulupalot syttyvät klo 15.00. Tämän jälkeen kulkue lähtee Senaatintorilta Aleksanterinkatua pitkin Kolmen Sepän patsaalle ja kiertää Espananin kautta takaisin torille.

Tapahtuma-aika: 24.11.2013 15:00

Tapahtumapaikka: Aleksanterinkatu, Helsinki

Kulkue: Senaatintori, Aleksanterinkatu, Pohjoisesplanadi, Senaatintori

Lisätiedot: www.helsinki.fi

Helsingin Joulumaailma 2013. Joulumaailman iloisessa ihmisvilinässä tapaa joulupukin ja kenties myös lumiukon tai muita hahmoja, siellä voi nauttia hyvän mielen esityksistä ja joulumuusiikista. Kauniit myyntimökit tarjoavat ihania joulunajan suosikkituotteita ja suussa sulavia herkkuja.

Avoinna: 30.11.-22.12. & 26.12.-6.1. ma-pe 11-19, la 10-18 ja su 11-18.

Tapahtumapaikka: Helsingin keskusta, Kolmen Sepän aukio - Kaivopiha

Lisätiedot: www.joulumaailma.fi

Lucian päivä 2013. Lucia-neito tuo kynttilöillään valoa pimeyteen. Parhaiten tunnelmaan pääsee perinteistä Lucia-kulkuetta seuraamalla, joka lähtee liikkeelle Senaatintorilta. Lucian lisäksi kulkueessa voi nähdä tonttuja, hevosia ja museoautoja.

Tapahtuma-aika: 13.12.2013 18:00

Tapahtumapaikka: Helsingin keskusta, Senaatintori

Lisätiedot: evl.fi

Seurasaaren joulupolku 2013 järjestetään lapsille ja lapsenmielisille. Polulla voi seurata jouluisia näytelmiä, laulaa kauneimpia joululauluja, leikkiä tonttujen kanssa tai kuunnella satuja. Lisäksi tarjolla on perinteistä riisipuuroa runsaan sokerin ja kanelin kera. Joulupukki ja joulumuori ovat mukana kuulemassa lasten joulutoiveita. Tapahtuma järjestetään talkoojoukon voimin.

Tapahtuma-aika: 15.12.2013 13:00-17:00

Tapahtumapaikka: Seurasaaren ulkomuseo, Seurasaari

www.seurasaarisaatio.fi

Lux Helsinki tuo valon vuoden pimeimpään ajankohtaan. Maksuton kaupunkitapahtuma tarjoaa näyttäviä valoteoksia sekä tulitaidetta.

Tapahtuma-aika: 04.01.2014 - 08.01.2014

Tapahtumapaikka: Helsingin keskusta

Lisätiedot: www.luxhelsinki.fi

Seurasaaren pääsiäiskokot 2014. Pohjalaisen perinteen mukaan uskottiin yön pimeydessä liikkuvien noitien ja trullien pysyttelevän loitolla elävän tulen ja kitkerän tuoksuisen savun avulla. Pääsiäiskokkoja poltetaan Seurasaarella Juhlakentällä lankalauantaisin.

Tapahtuma-aika: 19.04.2014 18:00

Tapahtumapaikka: Seurasaaren ulkomuseo, Seurasaari

Lisätiedot: www.seurasaarisaatio.fi

Siivouspäivä 2014 on kierrätyksen, vanhojen tavaroiden ystävien ja kaupunkikulttuurin uusi juhlapäivä. Siivouspäivä muuttaa kaupungit isoiksi kirpputoreiksi ja markkinoiksi, joille kuka tahansa voi tuoda ylimääräiset tavaransa myytäväksi tai annettavaksi.

Tapahtuma-aika: 24.05.2014

Tapahtumapaikkoja on mm.: Helsinki, Sipoo, Espoo, Kerava, Vihti, Loviisa, Järvenpää, Porvoo ja Riihimäki.

Lisätiedot: www.siivouspaiva.com

Maailma kylässä -festivaali 2014. Kaiken maailman kulttuurit kohtaavat Helsingin Kaisaniemen puistossa. Ilmaistapahtuma tarjoaa monipuolisesti taidetta ja toimintaa koko perheelle. Ohjelmistossa on satakunta esitystä ympäri maailmaa ja laaja kirjo näytteilleasettajia kansalaisjärjestöistä eksoottisiin keittiöihin.

Tapahtuma-aika: 24.05.2014 - 25.05.2014

Tapahtumapaikka: Kaisaniemen puisto

Lisätiedot: www.maaillmakylassa.fi